

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Vliv procesu suburbanizace na demografický vývoj a kapacity Základních a Mateřských škol ve vybrané lokalitě

Bakalářská práce

Studijní program:

B0114A300070 Zeměpis se zaměřením na vzdělávání

Studijní obory:

Zeměpis se zaměřením na vzdělávání

Dějepis se zaměřením na vzdělávání

Autor práce:

Petra Dubská

Vedoucí práce:

doc. Mgr. Hynek Böhm, Ph.D.

Katedra geografie

Zadání bakalářské práce

Vliv procesu suburbanizace na demografický vývoj a kapacity Základních a Mateřských škol ve vybrané lokalitě

Jméno a příjmení: **Petra Dubská**
Osobní číslo: P19000085
Studijní program: B0114A300070 Zeměpis se zaměřením na vzdělávání
Specializace: Zeměpis se zaměřením na vzdělávání
Dějepis se zaměřením na vzdělávání
Zadávající katedra: Katedra geografie
Akademický rok: **2020/2021**

Zásady pro vypracování:

Cílem mé práce je popsat a zhodnotit vliv suburbanizace a migrace na kapacitu základních a mateřských škol ve vybrané lokalitě (Liberec, Mladá Boleslav). Práce se bude zaměřovat na aglomerace Liberece a Mladé Boleslavi. Na základě dostupných informací bude analyzován a interpretován demografický vývoj v těch to aglomeracích a vliv suburbanizace na kapacity tamních základních a mateřských škol.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

OUŘEDNÍČEK, Martin, Petra ŠPAČKOVÁ a Jakub NOVÁK. Sub urbs: krajina, sídla a lidé. Praha: Academia, 2013, ISBN 978-80-200-2226-4
SÝKORA, Luděk. Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Praha: Ústav pro ekonomiku, 2002, ISBN 80-901914-9-5.
PULDOVÁ, P., OUŘEDNÍČEK, M. (2011): Atlas sociálně prostorové diferenciacie České republiky, Karolinum, Praha. ISBN 978-802-4618-890.
ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. Suburbanizace – hrozba fungování (malých) měst. Vyd. 1. Hradec Králové: Civitas per Populi, 2007, ISBN 978-809-0381- 339.

Vedoucí práce: doc. Mgr. Hynek Böhm, Ph.D.
Katedra geografie

Datum zadání práce: 6. listopadu 2020
Předpokládaný termín odevzdání: 28. dubna 2022

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

L.S.

doc. RNDr. Kamil Zágoršek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 11. března 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

20. dubna 2022

Petra Dubská

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala mému vedoucímu doc. Mgr. Hynku Böhmovi, Ph.D. za jeho vstřícný přístup a cenné rady při vedení práce. Poděkování patří i představitelům zkoumaných obcí a školských zařízení, kteří byli ochotni poskytnout potřebné informace. V neposlední řadě děkuji mé rodině a příteli za podporu v průběhu celého studia.

Anotace

Cílem práce je popsat a zhodnotit vliv suburbanizace a demografického vývoje na kapacitu základních a mateřských škol ve vybrané lokalitě (aglomerace Liberec-Jablonec a aglomerace Mladá Boleslav). Práce se zaměřuje na municipalitu v aglomeraci Liberec-Jablonec a aglomeraci Mladá Boleslav. Na základě dostupných informací měl být analyzován a interpretován demografický vývoj v rámci sledovaného území, ale pro nedostatek demografických informací, které jsou sledovány pouze na úrovni obcí, okresů či krajů, došlo pouze k částečné interpretaci. V rámci výzkumu jsem oslovila zástupce školských zařízení ve vybraném území a zajímala se o současné kapacity základních a mateřských škol. V závěru práce se zabývám postojem zástupců jednotlivých municipalit ke kapacitě školských zařízení na jejich území.

Klíčová slova

aglomerace, Jablonec n. Nisou, kapacity školských zařízení, Liberec, Mladá Boleslav, suburbanizace, zájem municipalit

Annotation

The aim of this thesis is to describe and evaluate the impact of suburbanization and demographic development on the capacity of primary and kindergarten schools in a selected locality (Liberec-Jablonec and Mladá Boleslav agglomeration). The work focuses on municipalities in the Liberec-Jablonec agglomeration and the Mladá Boleslav agglomeration. On the basis of the available information, the demographic development within the monitored territory should have been analysed and interpreted, but due to the lack of demographic information, which is monitored only at the level of municipalities, districts or regions, the interpretation was only partially achieved. As part of the research, I approached representatives of the educational establishments in the selected territory and inquired about the current capacities of primary and kindergarten schools. At the end of the thesis, I examine the attitude of representatives of each municipality towards the capacity of school facilities in their territory.

Keywords

agglomeration, Jablonec n. Nisou, the capacity of school facilities, Liberec, Mladá Boleslav, suburbanization, the interest of municipalities

Obsah

Seznam obrázků, grafů, tabulek	9
Úvod a cíl práce	10
1 Metodika a zdroje dat	12
2 Teoretický rámec	14
2.1 Definice pojmu suburbanizace	14
2.2 Suburbanizace v České republice a její dopady.....	16
2.2.1 Druhy suburbanizace	17
2.2.2 Dopady suburbanizace v České republice	19
2.3 Legislativní předpisy v oblasti zřizování škol	22
3 Dopady suburbanizace na školství ve vybraných lokalitách.....	24
3.1 Aglomerace	24
3.2 Aglomerace Liberec – Jablonec nad Nisou.....	25
3.3 Aglomerace Mladá Boleslav	30
3.4 Analýza demografického vývoje	33
3.5 Kapacita mateřského a základního školství	38
3.6 Strategie obcí v oblasti školství	42
4 Závěr	46
5 Seznam použité literatury	49
6 Seznam příloh.....	53
7 Přílohy	54

Seznam obrázků, grafů, tabulek

Seznam obrázků

Obrázek 1: Mapa aglomerací a metropolitních oblastí v ČR, podle Ministerstva pro místní rozvoj	25
Obrázek 2: Vymezení Liberecko-jablonecké aglomerace	26
Obrázek 3: Poloha aglomerace v rámci Libereckého kraje a ČR	26
Obrázek 4: Počet obyvatel ve věku 0-4 let, kapacity mateřských škol.....	28
Obrázek 5: Počet obyvatel ve věku 5-14 let, kapacity základní škol.....	29
Obrázek 6: Vymezení aglomerace Mladá Boleslav	31
Obrázek 7: Sídlní struktura a srovnání vymezení Mladoboleslavské aglomerace 2014 a 2019	32
Obrázek 8: Koeficient zóny suburbanizace	37
Obrázek 9: Mateřská škola Čejetice.....	41
Obrázek 10: Mateřská škola Lísteček, Vratislavice nad Nisou	41

Seznam grafů

Graf 1: Pohyb obyvatel v obcích aglomerace v letech 2010–2019	34
Graf 2: Obyvatelstvo podle pohlaví a věkových skupin	35

Seznam tabulek

Tabulka 1: Základní charakteristika aglomerace Mladá Boleslav z roku 2019	30
Tabulka 2: Maximální a aktuální počty žáků ve školských zařízení v aglomeraci Ml. Boleslav	39
Tabulka 3: Maximální a aktuální počty žáků ve školských zařízení v aglomeraci Liberec-Jablonec	39

Úvod a cíl práce

Suburbanizace je v posledních několika letech velice aktuálním tématem, které s sebou přináší i řadu problému. Více se jim budu věnovat v podkapitole Suburbanizace v České republice a její dopady. Toto téma jsem si vybrala právě pro jeho aktuálnost, a hlavně pro jeho dopady i na běžné obyvatelstvo. Zaměření na tyto dvě aglomerace také nebylo náhodné. Aglomerace Mladá Boleslav i aglomerace Liberec-Jablonec jsou růstové oblasti, nacházejí se na rozvojové ose a je zde dostatek pracovních nabídek, což z nich dělá velice atraktivní místa pro život. V důsledku toho dochází k velkému přílivu nových obyvatel, kteří si zde v nejčastějším případě staví rodinné domy, zakládají rodinu, usazují se. S tím přicházejí problémy v podobě nedostatečné kapacity místních škol a školek. Jistým řešením by mohly být soukromé školky, které se nejvíce soustřeďují v Mladé Boleslavi a Liberci (viz. příloha 3 a 4).

Bakalářské práce je rozdělena do 5 hlavních kapitol. V první kapitole se věnuji suburbanizaci jako takové, dále se více zajímám o suburbanizaci u nás v České republice a o její dopady. Pokračuji analýzou demografického vývoje zaměřenou na dětskou složku obyvatelstva. V teoretickém úvodu se také blíže věnuji pojmu aglomerace a legislativním předpisům v oblasti školství.

V další kapitole popisuji použitou metodiku a zdroje dat. Následuje kapitola Dopady suburbanizace na školství ve vybraných lokalitách, kterými v mojí práci jsou aglomerace Mladá Boleslav a Liberec – Jablonec. Zde blíže představím jejich demografický vývoj a současný vývoj a stav kapacit základního a mateřského školství. Na základě získaných dat hodnotím, zda jsou kapacity základních škol a školek ve vybraných regionech dostačující. V neposlední řadě hodnotím postoje a plány místních představitelů k této problematice a jejich strategii řešení. V závěru shrnuji všechny své poznatky a závěry, které jsem získala při psaní této práce.

Hlavním cílem práce je popsat a zhodnotit vliv suburbanizace na kapacitu základních a mateřských škol ve vybrané lokalitě. Práce se bude zaměřovat na aglomeraci Liberec – Jablonec a aglomeraci Mladá Boleslav. Na základě dostupných informací bude analy-

zován a interpretován demografický vývoj v těchto aglomeracích a vliv suburbanizace na kapacity tamních základních a mateřských škol.

1 Metodika a zdroje dat

V prvních krocích, které jsem učinila při tvorbě mé práce, jsem se zaměřila na tzv. desk research, při kterém jsem se seznamovala se sekundárními zdroji k danému tématu. Práce je rozdělena do dvou hlavních částí. V první části se zaměřuji na teoretickou část práce, kde přibližuji pojem suburbanizace a nastiňuji její klady a zápory. V další podkapitole se zabývám suburbanizací v České republice, kde definuji její druhy a dopady. Během zpracovávání podkapitoly Analýza demografického vývoje jsem narazila na značný problém, který mi znemožnil v analýze pokračovat. Problémem byl nedostatek dat.

Demografická data jsou sledována v rámci krajů, okresů či obcí, ale nikoliv v rámci aglomerací. O lehké nastínění demografických dat aglomerace Liberec-Jablonec se pokusily autoři dokumentu, který se týká integrované strategie ITI pro rok 2021+. Při tvorbě kapitoly, která se týká legislativních předpisů v rámci školství, byl mým hlavním zdrojem zákon č. 561/2004 Sb. K vypracování teoretické části byly použity převážně internetové zdroje od českých i zahraničních autorů. Hlavním knižním zdrojem pro mě byla kniha *Sub urbs: Krajina, sídla a lidé* od M. Ouředníčka a spol. (2013).

Druhá část práce se týká dopadů suburbanizace na školství ve vybraných lokalitách, kterými jsou aglomerace Mladá Boleslav a aglomerace Liberec-Jablonec. V této části jsem nejprve blíže přiblížila obě aglomerace, přičemž jsem čerpala primárně z webových stránek města Mladá Boleslav, Liberec a Jablonec nad Nisou.

V rámci výzkumu jsem provedla řízený rozhovor s panem Tomášem Kubínem, který v současnosti pracuje na Magistrátu města Mladá Boleslav, v oddělení územního plánování. I přesto, že profesní specializace pana Kubína se zabývá mým tématem jen okrajově, mi poskytl cenné kontakty na vedoucí obcí v aglomeraci Mladá Boleslav. V návaznosti na tento rozhovor jsme vytvořila strukturovaný dotazník, který byl rozeslán zastupitelům obcí aglomerace Mladá Boleslav. Stejný dotazník obdrželi i zástupci obcí v aglomeraci Liberec-Jablonec.

Hlavním cílem dotazníků bylo zjistit, jak obce postupují v poskytování povinné školní docházky popřípadě, jak řeší nedostatek kapacity škol a školek ve své obci. Dotazník je členěn do čtyř okruhů. V prvním okruhu mě zajímala hlavně informovanost obce, její zájem o demografický vývoj a zda při dalším rozšiřování obce hraje roli právě kapacita škol a školek. Druhá část byla zaměřena na aktuální stav školských zařízení v obci, zda je současná kapacita dostačující, jaká má obce kritéria při přijímání žáku do místních škol a školek nebo jestli na vedení obce je vyvíjen tlak ze strany občanů. V rámci třetího okruhu jsem se zajímala o budoucí vývoj obcí, jestli (popřípadě kdy) má obce v plánu výstavbu nových nebo rozšíření stávajících školských zařízení. Poslední okruh otázek se týkal financování, kde mě zajímaly zdroje financování školních zařízení, jak velká část z rozpočtu obce putuje právě na školství.

2 Teoretický rámec

Následující kapitola se zabývá základními teoretickými východisky práce. V jednotlivých podkapitolách definici pojmu suburbanizace, jejích dopadů v České republice a přibližují, také její důsledky na sociální, enviromentální a fyzické prostředí. V závěru kapitoly nastiňují legislativní předpisy, které se týkají problematiky předškolního a základního školství.

2.1 Definice pojmu suburbanizace

Termín suburbanizace byl odvozen z anglického slova *suburb*, což znamená předměstí. Původně toto slovo vzniklo, jako složenina z latinského základu *urbs* – město a předpony *sub*, která označuje umístění vedle, za nebo pod něčím. Definic, které se pokoušejí přiblížit význam pojmu suburbanizace, je mnoho. Zjednodušeně se jedná o přesun obyvatel a jejich aktivit z jádra města na jeho okraj nebo přetváření krajiny v důsledku vystěhovávání obyvatel z města na jeho okraj (Ouředníček, 2008).

Luděk Sýkora, v Sociologickém časopisu, suburbanizaci definuje jakožto „*Růst města prostorovým rozpínáním do okolní venkovské a přírodní krajiny*“ (Sýkora, 2003). „*Suburbanizaci rozumíme přesun obyvatelstva a společenských činností, tedy např. výroby, obchodu a správy, z tzv. jádrových měst, z venkovských prostorů nebo z jiných částí metropolitních regionů do předměstí, která jsou za hranici souvisle zastavěného městského území*“ (Musil, 1996). Řada autorů pohlíží na tento proces, jako na součást procesu vývoje měst (Ptáček 1998, Ouředníček 2000, 2007, Potočný 2006).

Van der Berg a kol. (1982) ve své práci rozdělil urbanizační proces měst do čtyř stádií. Jedná se o urbanizaci, suburbanizaci, deurbanizaci a reurbanizaci. Jednotlivé fáze ukazují sociálně-ekonomickou úroveň společností. Kdežto urbanizace je chápána jako příliv obyvatel z venkova do měst, suburbanizace je její pravý opak. Podle Ouředníčka, hlavně díky zlepšení dopravních možností dochází k přesunu obyvatelstva směrem k okraji města, a to hlavně za zdravějším a kvalitnějším životem. K přesunu dochází i v oblasti průmyslové výroby, kdy továrny na okrajích města nejsou na obtíž, ale stále je k nim dobrá dopravní dostupnost. Dochází k oddělení bydliště a pracoviště, což vede

k nárůstu dojížděky nejen do zaměstnání, ale za vzdělání nebo službami (Ouředníček, 2000).

Počátky suburbanizace jsou viditelné již ve 20. letech 20. století v USA a ve Velké Británii. Odtud se následně tento nový trend rozšířil do celého světa. Největší rozmach suburbanizace byl zaznamenán mezi 50. a 70. lety 20. století, a to opět v USA a v západní Evropě. V Česku a v celé východní Evropě se vlna suburbanizace začala projevovat o něco později, a to v 90. letech minulého století. Před rokem 1989 v Česku nebyla podporována výstavba rodinných domů, ale spíše se kladlo důraz na stavbu mnohopodlažních domů, což vedlo ke vzniku rozlehlých městských sídlišť. Trend suburbanizace se velice rychle ujal a jeho popularita značně stoupá do dnes. Jednou z velkých překážek se v posledních letech stává narůstající cena pozemků právě v bližším okolí měst (Sadílek, 2006).

Co se týče pozitivních a negativních dopadů suburbanizace, *„je důležité si uvědomit, že dopady jsou relativní. Na jedné straně mohou být důsledky suburbanizace hodnoceny pozitivně z ekonomického hlediska, a zároveň mohou přinášet negativní dopady sociální nebo environmentální a naopak“* (Sýkora, 2003). Jedním z negativních dopadů suburbanizace je velká závislost na dopravě. K dispozici je autobusová nebo vlaková doprava, což je ekologičtější cesta, ale většina obyvatel, kteří obývají suburbanizované oblasti se přepravují pomocí svých automobilů. Problémem je, že většina rodin nevládní jenom jeden automobil, ale při nejmenším dva, což znamená značnou zátěž pro životní prostředí. Suburbanizace nese velký podíl i na zmenšování zemědělských ploch, dále pak má na svědomí zmenšování množství nezastavěných ploch nebo na úpadek vnitřního města. Na druhou stranu, suburbanizace má i svá pozitiva, jedním z nich je zvyšování množství pracovních pozic nebo rozvoj dopravních systémů městských aglomerací. Může docházet ke zlepšení místní infrastruktury, jako je například kanalizace, rozvod plynu, veřejné osvětlení nebo oprava komunikací (Ouředníček, 2000).

2.2 Suburbanizace v České republice a její dopady

Suburbanizace se na našem území začala objevovat již v meziválečném období, kdy se nacházela převážně kolem železničních tratí. Velký útlum v rozvoji suburbanizace, byl zaznamenán s příchodem komunistického režimu, který u nás přetrvával až do konce 80. let 20.st. Ani po jeho pádu si lidé z města svůj sen o stavbě domu v přílehlé přírodě nemohly splnit. Ceny nemovitostí začaly stoupat, na rozdíl od průměrné renty občanů, která se naopak spíše snižovala (Sýkora, 2002). „*V současnosti je suburbanizace v České republice jedním z nejvíce diskutovaných témat ve vztahu ke krajině i společnosti. Od roku 1990 vzniklo přibližně 100 textů, které se věnovaly primárně nebo velkým dílům problematice suburbanizace v ČR v transformačním období.*“ (Ouředníček, 2013).

Rezidenční suburbanizace se začala pomalu rozvíjet až v druhé polovině 90. let 20. st., a to hlavně kvůli vyšším příjmům obyvatel, ale také podpoře poskytovanou státem hypotéčnímu finančníctví. Suburbanizace se rozvíjela především kolem našich největších měst, kterými jsou Praha a Brno. Tato forma suburbanizace má hned dvě formy, které u ní můžeme pozorovat (Sýkora, 2002).

První, kdy developeři vytvoří celý nový okrsek s rodinnými domky. Následně tyto pozemky s hotovými domy na klíč prodají zájemcům. Druhá forma je stejně častá jako první, developeři skoupí velké množství půdy, kterou následně rozparcelují a zavedenou nezbytnou infrastrukturou, taktéž následně dochází k prodeji. Rezidenční suburbanizace často mění sociální strukturu předměstských zón, kdy nově příchozí rodiny ostře kontrastují s původním obyvatelstvem (Sýkora, 2002).

Mezi významné aktéry suburbanizace se v druhé polovině 90. let zařadily supermarkety, které se soustřeďují hlavně do komplexů (nákupních center) vybudovaných podél hlavních silnic nebo dálnic. V České republice můžeme zmínit například pražskou městskou čtvrť Zličín, kterou procházejí důležité silniční spoje vedoucí do Plzně a Německa. Dále pak taktéž pražská městská čtvrť Černý Most, kterou vede dálnice D10 směrem na Hradec Králové nebo Polsko (Sýkora, 2002).

V aglomeraci Mladá Boleslav se u dálnice D10 nachází nákupní centrum Olympia, následně v aglomeraci Liberec-Jablonec se jedná o nákupní centrum OC Nisa nebo nákupní centrum Géčko, přičemž obě tato centra jsou situovány podél silnice I/35. V Jablonci n. Nisou můžeme zmínit nákupní centru VENDO PARK, které se nachází u jedné ze stěžejních silnic vedoucích do centra Jablonce, a to I/65 (Mapy.cz, 2021).

V poslední době dochází k velké výstavbě kanceláří, skladů i výrobních objektů. Dochází k tomu i přesto, že města mají dostatečné množství volných ploch uvnitř svých administrativních hranic, ale často se uchylují k výstavbě právě mimo ně. Hlavními důvody jsou nižší ceny pozemků a jednodušší vyjednání rozvojových projektů (Sýkora, 2002.).

2.2.1 Druhy suburbanizace

Rezidenční a komerční suburbanizace

Jak jsem se již zmiňovala, suburbanizací dochází ke vzniku nové výstavby, která je označována jako satelitní městečka, průmyslové nebo nákupní zóny. Tyto lokality můžeme rozdělit podle jejich převládající funkce, a to na rezidenční neboli obytnou a na komerční (pracovní a obslužnou). V případě rezidenční suburbanizace sledujeme především výstavbu nového bydlení v zázemí města¹ a postupný odliv lidí z jádrového města do nových rodinných, v poslední době i bytových, domů v okolních obcích (Oušedníček, 2008).

Rezidenční suburbanizace má mnoho forem, které se liší podle rozsahu nové výstavby, charakteru bydlení, lokalizace zástavby, architektury i ceny domů. V zázemí českých měst můžeme v současnosti objevit, jak levné domy na velmi malých pozemcích, které jsou umístěné na volných plochách uvnitř obce, tak izolované „přepychové zámky“ daleko od vesnické zástavby (Oušedníček, 2008). Mezi *nerезidenční* suburbanizací označujeme v nejširším pojetí vymístování, nebo přímo novou lokalizaci aktivit sekundéru, terciéru či kvartéru. Konkrétně se jedná především o suburbanizaci maloobchodu, skla-

---

¹ Zázemí města v historii tvořilo blízké okolí města, které zásobovalo městské obyvatelstvo. V období industrializace došlo k obratu rolí, kdy typickým rysem aglomerovaných obcí je v současnosti vysoký podíl dojíždějících za prací, službami nebo zábavou do jádrových měst (Oušedníček, M. 2008).

dovacích kapacit, výrobních aktivit (zejména ve formě průmyslových zón) a pracovních příležitostí v administrativě, popřípadě také v sektoru kvartéru. Suburbanizace nerezidenčních funkcí je považována za fenomén podstatně mladší než suburbanizace bydlení (Ptáček a kol., 2013).

Nerezidenční suburbanizace představuje v současné době významnou složku proměn suburbálního prostředí podobně, jako rezidenční suburbanizace. Její ovlivňování dojížděky obyvatelstva za službami i za prací, změna krajinné struktury, ale také změny ve využívání veřejného prostoru v centrech měst patří mezi nejviditelnější znaky tohoto typu suburbanizace. Mezi hlavní důvody vzniku na prvním místě řadíme suburbanizaci obyvatelstva (především středních a vyšších vrstev), dále pak masivní investice do silniční dopravní infrastruktury, ale také lepší dostupnost a ceny pozemků v suburbálních částech metropolitních oblastí (Ptáček a spol. 2013).

Komerční suburbanizací jsou dnes zasaženy prakticky všechny významnější regionální centra, kdy na jejich perifériích vznikla za poslední roky rozsáhlá specializovaná území pro velkoplošný maloobchod, průmyslové praky či logistická centra. Je zřetelné, že suburbanizace není nijak svázaná s administrativními hranicemi města. Jaké příčiny vedou k tomuto jednání? Důvody mohou být různé, například ekonomické důvody či odmítnutí příslušné investice městskou samosprávou. Celkově ve výstavbě velkoplošných prodejen nestojí žádné překážky, dokonce dochází k podpoře obecní samosprávou i vládou republiky (Ptáček a spol. 2013).

Urban sprawl

Urban sprawl může být volně přeložen, jako rozrůstání měst nebo předměstí. Jedná se o formu suburbanizace, kterou je možné označit za nežádoucí, a to jak z ekonomického, sociálního, tak i enviromentálního pohledu. Jde o neřízené a nepromyšlené umístování rezidenčních či komerčních areálů do volné krajiny. Výsledkem je většinou mozaikovitá struktura nově rozvíjených ploch v zázemí města. Hlavním důvodem jeho vzniku jsou snahy individuálních vlastníků pozemků nebo investorů, kteří se snaží o co největší zisk. Dopady, které s sebou urban sprawl přináší, jsou pro společnost a krajinu velice nákladné, a proto je nutné ho co nejvíce potlačovat.

K jeho regulaci dopomáhají zejména kvalitní plánovací dokumenty a zodpovědnost samosprávy obcí (Ouředníček, 2008).

Athony Downs (1999) zdůrazňuje několik rysů urban sprawl: rozšiřování nové zástavby do velké vzdálenosti od města, dominance individuální automobilové dopravy, chybějící plánování a řízení využití pozemků na metropolitní úrovni, velké finanční nerovnosti mezi obcemi nebo rozdělení využití půdy mezi velké množství malých obcí (Downs, 1999).

2.2.2 Dopady suburbanizace v České republice

Environmentální dopady

Mezi jeden z hlavních dopadů suburbanizace, a to nejen v České republice, ale i po celém světě, patří působení a přeměna živé (biotické) složky. Nové aktivity lidstva ovlivňují kvalitu ovzduší (prach, smog), vody, půdy (zasolování), ale i teplotní a srážkový systém. Ruku v ruce s rozšiřováním zástavby jde výstavba nebo rozšiřování dopravních komunikací, které způsobují nejen ničení biotopů původních druhů, ale vedou k vytváření biotopů pro relativně malý počet nových druhů. Příkladem můžou být druhy snášející zasolení půdy podél komunikací. V nově zastavěné části může vzrůst počet druhů, ale celý systém je zranitelnější a obtížněji se vyrovnává se změnami (Ouředníček, 2008). Z laického hlediska může proces fragmentace vypadat nevině, vždyť podél dálnice na obou stranách zůstal les a louky i s původními druhy, které se zde vyskytovaly již před výstavbou. Stavba nové dopravní infrastruktury může být nepřekonatelnou bariérou, protože odděluje organismy do izolovaných ostrovů. Tento stav, často vede k značnému úbytku nebo dokonce úplnému zániku populace (Chuman, Romportl, 2011).

Při nové výstavbě dochází k přemístování velkého množství půdy, díky čemuž dochází k tvorbě nových antropogenních tvarů, jako jsou průkopy, haldy nebo protihlukové valy. Na první pohled neviditelné, ale přesto znatelné je znečištění půdy. Voda je často kontaminována prachem, těžkými kovy nebo ropnými látkami. S oblíbenou stavbou soukromých bazénů se pojí vyšší spotřeba vody. Problémem je i využívání pitné vody

na zavlažování zahrad. Suburbanizace vede ke zvýšení spotřeby energie, v důsledku toho dochází k růstu produkci skleníkových plynů (Ouředníček, 2008).

Často opomíjeným dopadem je rostoucí míra světelného znečištění. Pojmem světelné znečištění je označován rozptyl světla z veřejného osvětlení, intenzivně svítících reklam a dalších zdrojů do prostoru, často na velké vzdálenosti. Světelné znečištění působí negativně na celou řadu organismů, člověka nevyjímaje. I když suburbanizace není jediným původcem světelného znečištění, značně k němu přispívá (Ouředníček, 2008).

Sociální dopady

Problémy, které souvisí se strukturou obyvatel stěhujících se do zázemí měst, se týkají zejména sociální infrastruktury obcí. Pod tímto pojmem si můžeme představit školy, zdravotnická zařízení, kulturní zařízení, služby v oblasti sociální péče nebo zařízení pro sport a volnočasové aktivity. Socio-demografická struktura nově přichozích obyvatel má za následek zvýšenou poptávku po určitém typu občanské vybavenosti. S příchodem mladých rodin se tak pochopitelně zvyšuje zájem o mateřské a základní školy, které však nemají dostatečné kapacity. Současně jsou často nedostačující i kapacitní možnosti místních lékařů (Ouředníček, 2008).

Do příměstských oblastí se stěhují především domácnosti s vysokým nebo středním sociálním statutem. Postupně tak může vzniknout silná segregace mezi místními obyvateli a nově přichozími. Jedním z nejzávažnějších společenských důsledků je posilování individualizace, ztráta sociální soudružnosti, oslabování sociálního kapitálu a občanské společnosti. Důvodem je vysoká prostorová segregace funkcí a vysoce individualizované dojíždění osobním automobilem. Lidé tráví daleko více času v automobilech, a to sami nebo s rodinným příslušníkem. Dojíždí se nejen za práci, ale i na nákupy. Jeli-kož v málo vybavených nebo zcel nevybavených příměstských sídlech se nechodí nakupovat pěšky, avšak při cestě autem své sousedy nepotkám (Sýkora, 2002).

Suburbanizace výrazně ovlivňuje, jak sociální, tak demografické složení obyvatel dotčených území. Hodnocení dopadů pro život v obci je však dvojaké. Na jedné straně dochází k pozitivnímu procesu omlazení věkového složení a posílení vzdělanostní struktury v oblastech, které do 80. let patřily k nepodporovaným a zanedbávaným úze-

mím České republiky a mladí lidé z nich odcházeli za studiem i prací do měst (Ouředníček, 2003). Omlazení s sebou přináší nový impulz a obohacuje společenský život. Příchod vzdělaných lidí může posílit lidský a sociální kapitál a umožnit lepší fungování celé obce. Na druhou stranu příchod nových obyvatel znamená značnou zátěž pro obecní pokladnu, a to i přesto, že s přírůstem obyvatel se zvýší její příjmy (Ouředníček, 2007, Puldová, Novák 2008).

Dopad suburbanizace na fyzické prostředí

Při výstavbě nového celku je důležité brát ohled na původní sídlo. Při nenásilném zapojení nové čtvrti do existující urbanistické struktury obce je dobré, když se nová a původní zástavba prolínají a plynule na sebe navazují. Díky nižším nákladům na připojení k obecní infrastruktuře i na její budoucí údržbu je takový způsob výstavby výhodný jak pro obce, tak pro stavebníky. Navzdory tomu často dochází k výstavbě kolonií rodinných domků na polích za obcemi, kde jsou zcela odtržené od původní zástavby. To vede ke zvyšování finančních nákladů na výstavbu, údržbu komunikací a technických sítí, ale také k fyzické izolovanosti nové čtvrti. Následně dojde ke zvýšení závislosti na automobilu a nižší pravděpodobnosti, že nová a stará část obce se stanou jedním celkem (Ouředníček, 2008).

Velkým nedostatkem v celé řadě suburbii je nedostatek veřejných prostorů, které hrají velice důležitou roli. Jsou to místa, kde lidé tráví svůj volný čas, seznamují se a poznávají své okolí. Veřejný prostor je klíčový hlavně pro mladé a starší lidi, ale také pro matky s dětmi, kteří jsou více vázáni na domov a jeho okolí. Velkou část nově postavených suburbii tvoří domy s oplocenými zahradami propojené sítí silnic. Chybí zde chodníky, parky, lavičky či hřiště. Soukromé firmy, které stavějí rodinné domy, investují do veřejných prostor jen málokdy. Není to pro ně finančně výhodné. Proto záleží na obci, jak moc bude developery tlačit k vybavenosti nových čtvrtí (Ouředníček, 2008).

Důležité je, aby si představitelé obcí již na začátku vybudovali dobrou vyjednávací pozici a usměrňovali rozvoj území ve prospěch celé obce. Je třeba si uvědomit, že soukromí developeri, kteří realizují výstavbu, jednají především ve svůj prospěch.

Zájem obce je naopak veřejný prospěch a vyvážený rozvoj území, proto je důležité vyžadovat od investorů např. vybudování technické infrastruktury, komunikací, veřejného prostoru, zeleně nebo hřiště. V některých případech sice dojde k vybudování silnic a inženýrských sítí, ale pouze z části. V nové čtvrti zůstanou nezpevněné a chybějící cesty, trčící kanály a hydranty (Ouředníček, 2008).

2.3 Legislativní předpisy v oblasti zřizování škol

Právní vztahy, které se týkají předškolního a základního vzdělávání, včetně působnosti orgánů vykonávající státní správu a samosprávu ve školství v České republice upravuje Školní zákon, jehož nejnovější verze byla schválena koncem února roku 2021. V této podkapitole se zabývám pouze vybranými částmi tohoto zákona, které jsem shledala přínosnými pro moji práci (Benáčková, 2011).

Předškolní vzdělání se organizuje pro děti ve věku od 2 do 6 let. Zpravidla minimálně rok před tím, než dítě začne plnit povinnou školní docházku, je pro něj předškolní vzdělávání povinné. *„Do mateřské školy zřízené obcí nebo svazkem obcí se přednostně přijímají děti, které před začátkem školního roku dosáhnou nejméně třetího roku věku, pokud mají místo trvalého pobytu v příslušném školském obvodu (§ 179 odst. 3) nebo jsou umístěné v tomto obvodu v dětském domově, a to do výše povoleného počtu dětí uvedeného ve školském rejstříku.“* (Zákon č. 561/2004 Sb.).

„Obecní úřad obce, na jejímž území je školský obvod mateřské školy, poskytuje této škole s dostatečným předstihem před termínem zápisu, seznam dětí uvedených v odstavci 3. Seznam obsahuje vždy jméno, příjmení, datum narození a adresu místa trvalého pobytu dítěte, v případě cizince místo pobytu dítěte.“ (Zákon č. 561/2004 Sb.).

Školní docházka je povinná po dobu devíti školních roků, nejvýše však do konce školního roku, v němž žák dosáhne sedmnáctého roku věku. *„Žák plní povinnou školní docházku v základní škole zřízené obcí nebo svazkem obcí se sídlem ve školském obvodu (§ 178 odst. 2), v němž má žák místo trvalého pobytu, v případě cizince místo pobytu žáka (dále jen "spádová škola"), pokud zákonný zástupce nezvolí pro žáka jinou než spádovou školu.“* (Zákon č. 561/2004 Sb.).

Z toho vyplývá, že obec má povinnost zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky. Zajištění školní docházky v jiné obci znamená pro obec určitý finanční závazek. „*Jestliže žák plní povinnou školní docházku ve škole zřízené jinou obcí, je obec, ve které má žák místo trvalého pobytu, povinna hradit obci, která školu zřídila, neinvestiční výdaje této školy připadající na jednoho jejího žáka, pokud se dotčené obce nedohodnou jinak. Tyto výdaje nemusí obec hradit, jestliže zřizuje školu, ve které má žák zajištěny podmínky pro plnění povinné školní docházky nebo je smluvní stranou dohody několika obcí o vytvoření společného školského obvodu jedné nebo více základních škol zřizovaných některou z těchto obcí, pokud má žák v této škole zajištěny podmínky pro plnění povinné školní docházky.*“ (Zákon č. 561/2004 Sb.)

O přijetí dítěte k základnímu vzdělání rozhoduje ředitel dané školy. V souladu s právem na volbu školy je čistě na zákonných zástupcích budoucího žáka, zda pro něj zvolí školu spádovou či jinou základní školu. „*Pokud je dítě přijato na jinou než spádovou školu, oznámí ředitel této školy tuto skutečnost řediteli školy spádové.*“ (Zákon č. 561/2004 Sb.) Zároveň je „*ředitel spádové školy povinen přednostně přijmout žáky s místem trvalého pobytu v příslušném školském obvodu, a to do výše povoleného počtu žáků uvedené ve školském rejstříku.*“ (Zákon č. 561/2004 Sb.)

Financování škol a školských zařízení nejčastěji plynou ze státního rozpočtu, „*tyto finance se poskytují na činnost škol a školských zařízení, které nezařizuje stát, kraj, obec, svazek obcí nebo registrovaná církev nebo náboženská společnost.*“ (Zákon č. 561/2004 Sb.) Finance jsou poskytovány podle skutečného počtu žáků, „*nejvýše však do výše povoleného počtu dětí, žáků a studentů ve škole nebo školském zařízení.*“ O možnostech, jak tyto prostředky mohou školy využít, více pojednává část čtrnáctá §160 odst. 1 (Zákon č. 561/2004 Sb.).

3 Dopady suburbanizace na školství ve vybraných lokalitách

Stěžejní část mé práce je věnována demografickému vývoji ve sledovaném území a jeho dopadům na kapacity místních školských zařízení. Po představení jednotlivých aglomerací, jsem se zabývala jejich demografickým vývojem, a to se zaměřením na dětskou složku. Následující podkapitola přiblížila aktuální a maximální kapacity základních a mateřských škol. V závěru kapitoly se věnuji strategii jednotlivých obcí v otázce kapacity školských zařízení. V této části čerpám především z odpovědí představitelů obcí na strukturovaný dotazník.

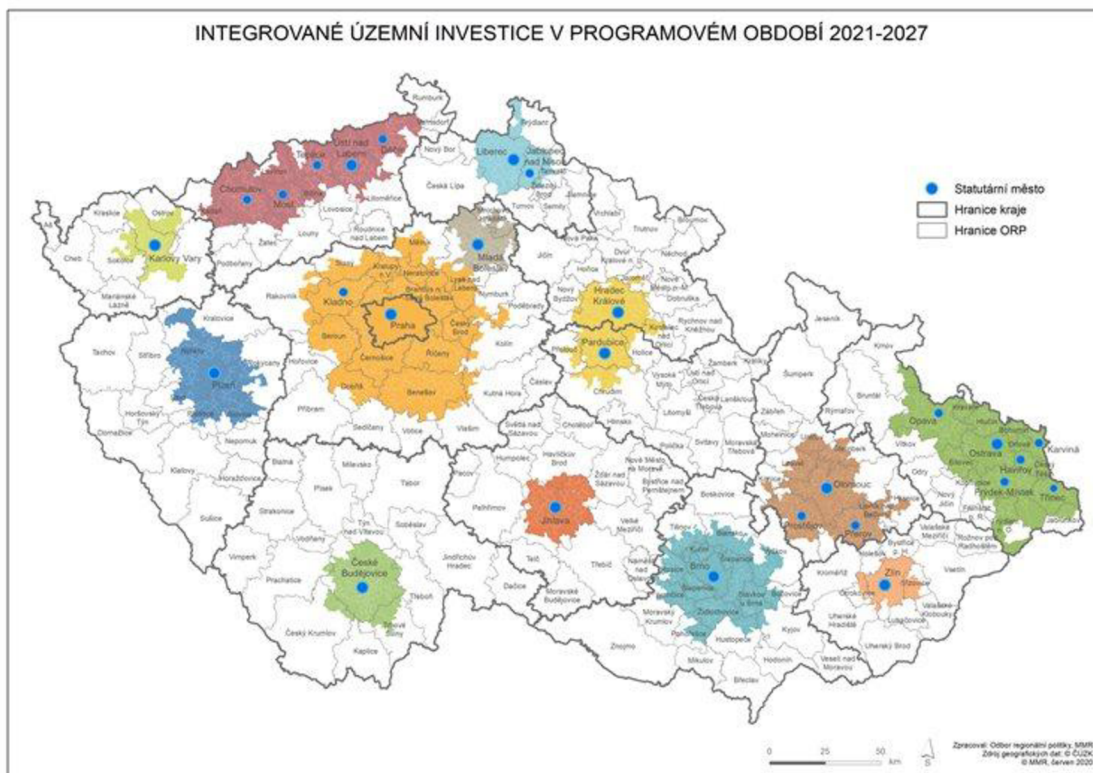
3.1 Aglomerace

Slovo aglomerace pochází z latinského slova *agglomerare*, které můžeme přeložit jako seskupování, nahromadění nebo shluk. Jednoduše můžeme tento pojem definovat, jakožto seskupení sídel kolem jednoho většího sídla, toto sídlo nazýváme jádro aglomerace. Aglomeraci tvoří síť měst, které jsou samy o sobě administrativně nezávislé, ale jádro aglomerace je pro ně velice důležité a prakticky jsou na něm závislá. S jádrem jsou tato města spojena intenzivní dopravní sítí, která zajišťuje dojížděku za prací, vzděláním, službami nebo zábavou (Tonev, 2017).

Podle Ministerstva zemědělství „Hranice aglomerace není závislá na hranici správního území obce, na počtu současně zastavěných a zastavitelných území obce a na technickém řešení čišťení shromažďovaných odpadních vod.“ Hranice aglomerace se určují případ od případu (Vláda Česká republiky, 2006). Ministerstvo pro místní rozvoj aglomeraci definuje, jako „*urbanizované území městského charakteru s více než 100 000 trvale bydlícími obyvateli, tvořené jednou nebo více obcemi s intenzivními ekonomickými, sociálními a územně technickými vazbami*“ (eAGRI, 2000). Mezi významné aglomerace řadíme (obr.1) aglomeraci Plzeňskou, Jihlavskou, Pražskou, Brněnskou, Olomouckou, Zlínskou, Ostravskou, Karlovarskou, Českobudějovickou, Mladoboleslavskou, aglomeraci Liberec – Jablonec nad Nisou a další. Právě na tyto dvě po-

slední aglomerace, Mladá Boleslav a Liberec – Jablonec, se v práci zaměřují (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2016).

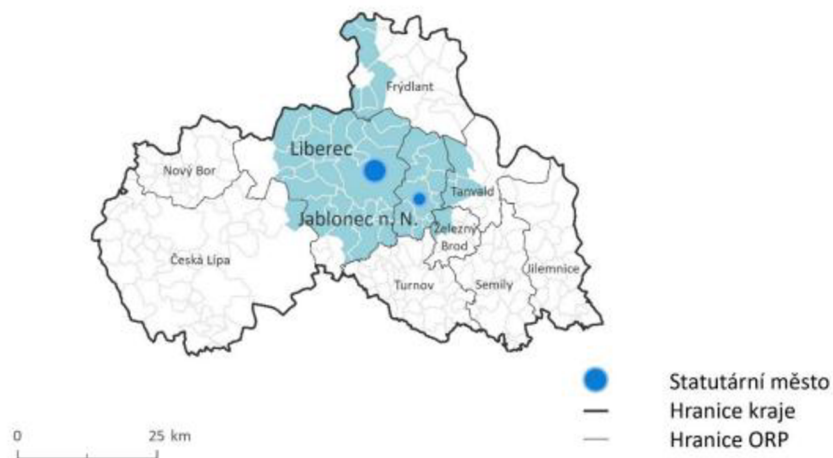

Obrázek 1: Mapa aglomerací a metropolitních oblastí v ČR, podle Ministerstva pro místní rozvoj

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2016

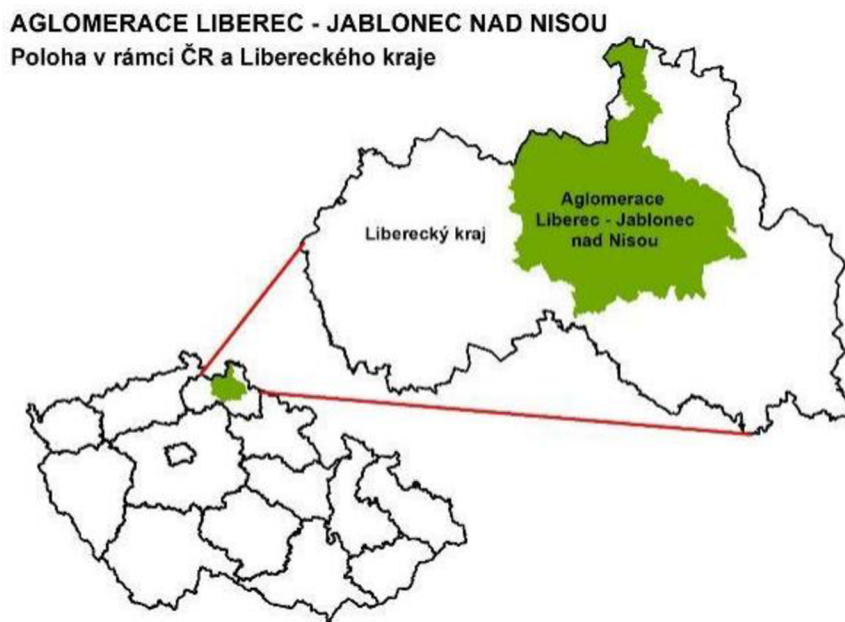
3.2 Aglomerace Liberec – Jablonec nad Nisou

Agglomerace Liberec – Jablonec (obr. 2, 3) je tvořena 47 obcemi, což odpovídá 22 % z celkové rozlohy kraje. „Území aglomerace má rozlohu 808 km² (zasahuje na území 6 správních obvodů ORP)“ (Ouředníček, 2020). Současná aglomerace má, jak již z názvu plyne, dvě hlavní jádra. Hlavní krajské město Liberec bezmála se 105 000 obyvateli a Jablonec nad Nisou se 46 000 obyvateli. K sekundárnímu centru se řadí Hrádek nad Nisou, Frýdlant, Chrastav a Tanvald. Celkový počet obyvatel aglomerace byl k roku 2019 celkem 221 241, což činí 49,9% obyvatel Libereckého kraje (GaREP, spol. s r.o., 2021).

Obrázek 2: Vymezení Liberecko-jablonecké aglomerace

Zdroj: Ouředníček M. a spol., 2020

Obrázek 3: Poloha aglomerace v rámci Libereckého kraje a ČR

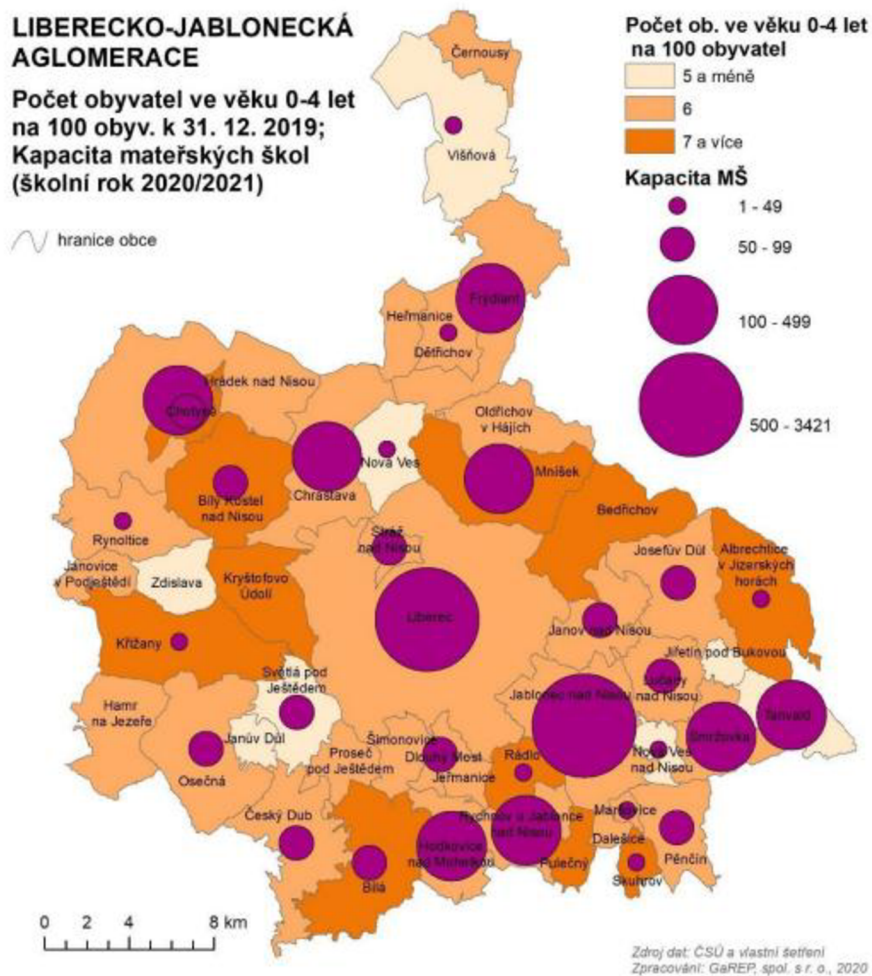
Zdroj: Ouředníček M. a spol., 2020

Liberec a jeho okolní oblasti, včetně Jablonce, zažily velký demografický i průmyslový rozvoj v době, kdy došlo k rychlé mechanizaci textilního průmyslu. V důsledku toho začala vznikat nová pracovní místa a do Liberce a jeho blízkého okolí se tak začali stě-

hovat stovky nových obyvatel. Hovoříme o 2. pol. 19. století, kdy v těchto oblastech probíhá první demografická revoluce. Spojením těchto dvou situací dochází k velkému a rychlému populačnímu vzrůstu, a to nejen v Liberci samotném, ale i právě i v jeho přilehlých oblastech. Liberec se stává druhým největším populačním centrem v Čechách. Velký hospodářský a populační růst ovlivnil, jak Jablonec, tak i obce mezi nimi. Na tomto místě vznikají základy budoucí Liberecko – Jabloneckou aglomerace. (Zaniklé krajiny.cz)

Vzrůstající zástavba a průmysl samozřejmě ovlivnili okolní krajinu. Louky a lesy byly zastavěny rodinnými domy, vilami zbohatlíků, továrnami nebo sklady. V letech 1940–1990 byla další část přírodní krajiny zastavována panelovými domy. Po roce 1990 dochází k zániku textilního průmyslu, který byl nahrazen produkty z Asie. Tento zánik a úpadek má za příčinu vznik tzv. brownfieldů (Zaniklé krajiny.cz) („jedná se o nemovitost (území, areál, pozemek, objekt), která je nevyužívaná, zanedbaná a může být i kontaminovaná. Vzniká jako pozůstatek průmyslové, zemědělské, rezidenční, vojenské či jiné aktivity“ (Agentura czechinvest, 2019).)

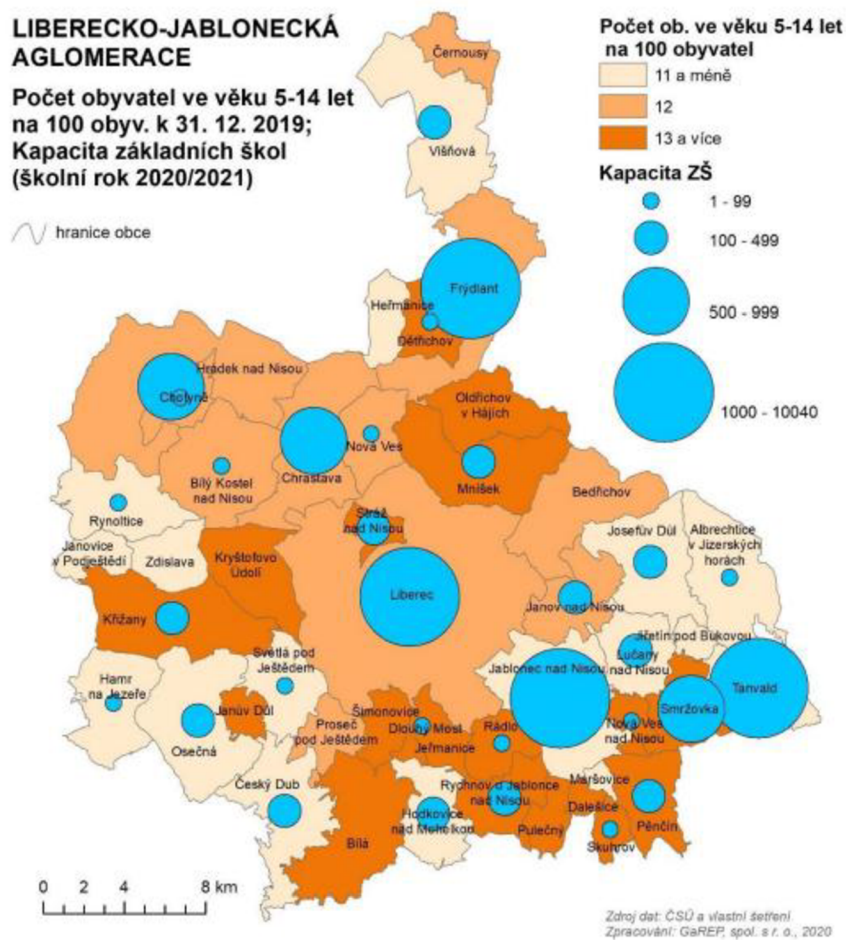
V letech 1947–1955 vznikla mezi Libercem a Jabloncem tramvajová trať (Cokoliv v okolí.cz, 2019), která spojila obě jádra aglomerace. Jablonec s sebou přinesl velký hospodářský potenciál, v důsledku toho v údolí Nisy vznikala obytná zástavba. Jedním z dalších důvodů, pro vznik obytné zástavby, byla dobrá vzdálenost dojížděky do obou center aglomerace. V této oblasti se také rozmohla výstavba skladových a průmyslových budov, hlavně díky nízkým cenám pozemků. Posledním impulzem pro definitivní vznik aglomerace bylo pořádání mistrovství v klasickém lyžování v roce 2009, které s sebou přineslo novou výstavbu tratí a dalo za vznik novému volnočasovému centru, do kterého přijížděli i zahraniční turisté. (Zaniklé krajiny.cz)

Obrázek 4: Počet obyvatel ve věku 0-4 let, kapacity mateřských škol

Zdroj: GaREP, spol. s r.o., 2021

Mateřské školy v aglomeraci byly, díky populačnímu růstu, v minulých letech (přibližně před 10 lety) na hranici svých kapacit. V současné době jsou ve většině obcí kapacity dostačující a úspěšně odolávají nejvyššímu počtu narozených dětí v roce 2015. Kapacity jsou nejvíce naplněné v obcích v okolí Liberce, Hrádku nad Nisou nebo Rychnově u Jablonce nad Nisou (obr. 4). Síť mateřských škol je doplněna řadou soukromých mateřských škol a mateřských škol se speciálním zaměřením. Počet obyvatel ve věku 0-4 let na 100 obyv. k 31. 12. 2019, do kterého spadají i děti navštěvující mateřské školy, v aglomeraci činí 5,6 % (GaREP, spol. s r.o., 2021).

Obrázek 5: Počet obyvatel ve věku 5-14 let, kapacity základní škol

Zdroj: GaREP, spol. s r.o., 2021

Kapacity základních škol jsou na většině území dostačující. Nedostatek kapacit je řešen průběžně. Doplnění kapacit je potřeba např. i v Jablonci nad Nisou nebo Hrádku nad Nisou. V celé aglomeraci se vyskytuje špatný stav školních budov. Taktéž, jako u mateřských škol jsou i základní školy doplněny řadou soukromých základních škol včetně škol se speciálním zaměřením. Počet obyvatel ve věku 5-14 let na 100 obyvatel k 31. 12. 2019 v aglomeraci činí 11,2 % (obr. 5). Nejvyšší podíl je v obcích v okolí Liberce s dobrou dopravní dostupností a v obcích v blízkosti Jizerských hor (GaREP, spol. s r.o., 2021).

3.3 Aglomerace Mladá Boleslav

Do Mladoboleslavské aglomerace (obr. 6) spadá celkem 63 obcí, z toho 57 patří do ORP Mladá Boleslav a zbylých 6 obcí patří do ORP Mnichovo Hradiště. Tabulka č. 1 ukazuje, že v roce 2019 na území aglomerace žilo 102 140 obyvatel, což odpovídá 5,5 % z celkového počtu obyvatel v kraji (Ouředníček, 2020).

Tabulka 1: Základní charakteristika aglomerace Mladá Boleslav z roku 2019

Název ORP	Počet obcí	Počet obyvatel	Rozloha (km ²)	Podíl na ORP podle počtu obcí (%)
Mladá Boleslav	57	89 529	489	58,2
Mnichovo Hradiště	6	12 611	107,9	27,3
Celkem	63	102 140	596,6	

Zdroj: Ouředníček M. a spol., 2020

Mladoboleslavská aglomerace má strategickou polohu, nachází se ve stejné vzdálenosti od Prahy i od Liberce. Zároveň leží na významné ose, která vede právě přes zmiňovaný Liberec, Turnov, Mladou Boleslav a zakončena je v Praze. Jedná se o spádovou oblast nejenom pro okolní obce, ale i pro obce, které leží blíže jiným aglomeracím. Důvodem tomu je firma ŠKODA AUTO, a. s., která je velmi důležitá pro demografický rozvoj aglomerace. Díky ní se do Mladé Boleslavi stěhují cizinci a přistěhovalci, ale i Češi ze vzdálených regionů (SPF Group, s.r.o., 2016).

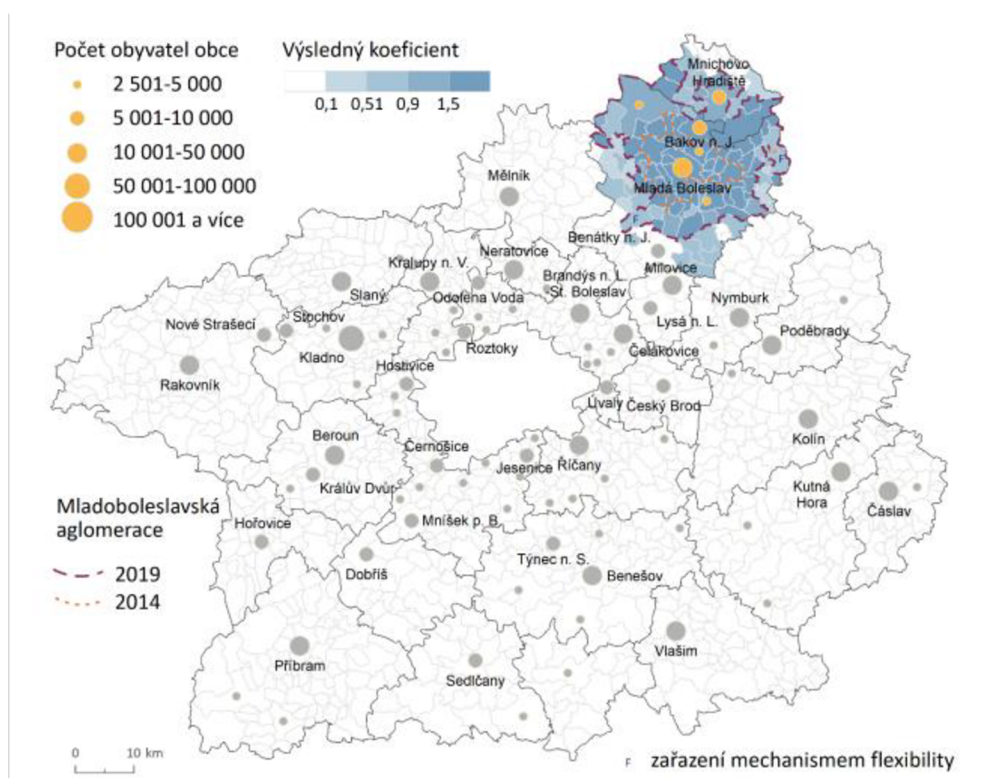
Obrázek 6: Vymezení aglomerace Mladá Boleslav

Zdroj: Ouředníček M. a spol., 2020

V aglomeraci je znatelný rozdíl mezi jádrem (samostatnou Mladou Boleslaví) a okolními obcemi. Kdežto Mladá Boleslav nabízí mnoho pracovních příležitostí, služeb, obchodů aj., okolní obce má spíše funkci rezidenční. Zároveň „zde vznikají některé specifické služby využívané obyvateli celé aglomerace. V některých okolních obcích také roste, v souvislosti s rozvojem průmyslových zón na „zelené louce“ (kolem obcí Řepov, Plazy a Nepřevázka), nabídka pracovních míst.“ Což opět přispívá k růstu obyvatel aglomerace (SPF Group, s.r.o., 2016).

Demograficky významným městem jsou jednoznačně přilehlé Kosmonosy, které prakticky splývají s Mladou Boleslaví. Jedná se o rezidenční suburbium Mladé Boleslavi, kde v posledních letech dochází k růstu výrobní a komerční funkce. K intenzivní rezidenční výstavbě suburbií dochází především v městysu Březno, v obci Bradlec, u kterého došlo prakticky ke srůstu s Mladou Boleslaví, dále pak v obcích Písková Lhota, Krnsko, Řepov, Plazy nebo např. Kolomuty (SPF Group, s.r.o., 2016).

Vývoje počtu obyvatel se značně dotkl celorepublikový trend urbanizace, konkrétně Mladá Boleslav byla cílem socialistické urbanizace, v důsledku toho vzrostl její počet obyvatel téměř na dvojnásobek. Největší vzrůst byl zaznamenán v 70. letech minulého století, kdy docházelo k masivní výstavbě panelových domů. S rokem 1991 přišel trend suburbanizace, Mladoboleslavská aglomerace se od ostatních aglomerací liší tím, že i přes suburbanizaci, zde nedošlo až tak velkému populačnímu poklesu v jádru aglomerace. K poklesu nedošlo hlavně díky firmě ŠKODA AUTO a. s., která je, jak už jsem výše zmínila cílem pracovních migrantů i ČR i ze zahraničí. V 90. letech projevy suburbanizace ještě nebyly tolik viditelné, kdežto za poslední desetiletí začal počet obyvatel v okolních obcích jádra aglomerace značně stoupat (SPF Group, s.r.o., 2016).

Obrázek 7: Sídelní struktura a srovnání vymezení Mladoboleslavské aglomerace 2014 a 2019

Zdroj: Ouředníček M. a spol., 2020

3.4 Analýza demografického vývoje

Cílem této podkapitoly bylo zhodnotit demografický vývoj v aglomeraci Mladá Boleslav a aglomeraci Liberec-Jablonec. Následně mělo dojít k jejich porovnání. Při shromažďování informací jsem narazila na značnou překážku. Aglomerace jako takové nejsou systematicky sledovány, jako se tomu děje např. u obcí, okresů nebo krajů, a tak není možné dohledat žádné statistické údaje o mnou zkoumaných aglomeracích. Tento poznatek hodnotím jako vedlejší produkt mé práce.

Přestože aglomerace nejsou systematicky sledovány, jsou ve velké míře podporovány. Podpora přichází ve formě integrovaných přístupů. V českém prostředí máme integrovaný přístup s využitím ESI (Evropské strukturální a investiční fondy), který je realizován prostřednictvím tří integrovaných nástrojů – Integrovaných územních investic (ITI), Integrovaných plánů rozvoje území (IPRÚ) a Komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD) (mmr.cz, 2021).

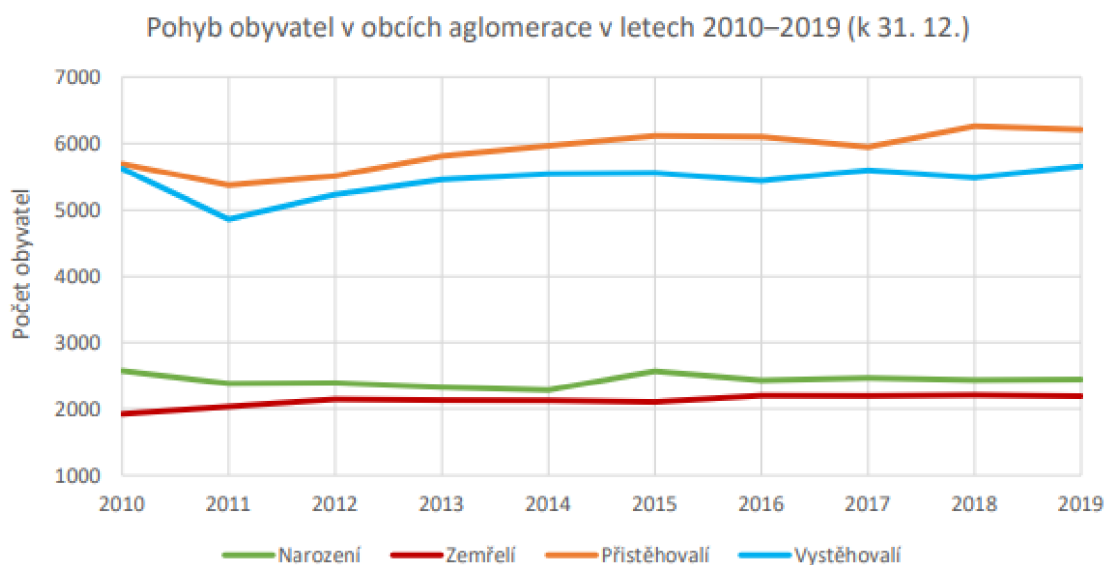
Integrované územní investice jsou nástrojem regionální politiky. Tyto investice v programovém období 2021-2027 rozhodujícím způsobem přispívají k naplňování integrovaných územních strategií 13 aglomerací a metropolitních území vymezených Ministerstvem pro místní rozvoj. Integrované územní investice současně naplňují závazek vyčlenit alespoň 8 % zdrojů národního přidělu Evropského fondu pro regionální rozvoj na aktivity udržitelného rozvoje měst ve smyslu EFRR (Evropský fond pro regionální rozvoj) (Ouredniček, 2020).

Integrované plány rozvoje území představují nástroj pro udržitelný rozvoj regionálních pólů růstu s přirozeným spádovým územím, jež se nachází mimo metropolitní oblasti a celostátně významné sídelní aglomerace využívající nástroj ITI. Nástroj IPRÚ je možné realizovat v Českých Budějovicích, Jihlavě, Karlových Varech, Mladé Boleslavi, Zlíně a Liberci – Jablonci nad Nisou pro území zahrnující jádrové město a jeho funkční zázemí (mmr.cz, 2016).

Zastupitelé města Liberce jsou si vědomi důležitosti aglomerace Liberce – Jablonec, a proto společně se společností GaREP, spol. s r. o., která působí v oblasti regionálního rozvoje a strategického plánování, vytvořili dokument s názvem Integrovaná strategie

ITI aglomerace Liberec – Jablonec nad Nisou 2021+. Jedná se o dokument, který poslouží pro zhodnocení situace a stanovení hlavních cílů pro nově vymezenou aglomeraci. Hlavními tématy tohoto dokumentu jsou Lidské zdroje a občanská vybavenost, Ekonomický potenciál, Cestovní ruch, Technická infrastruktura, Životní prostředí a veřejný prostor a Správa území (GaREP, spol. s r.o., 2021).

Vzhledem k tématu mé práce mě nejvíce zaujala první část týkající se Lidských zdrojů a občanské vybavenosti, která je zaměřena na obyvatelstvo, jeho strukturu a vývoj. Počet obyvatel aglomerace k 31. 12. 2019 činil 221 241, z toho 49 % tvořili muži a 51 % ženy. Počet obyvatel stále roste, a to v obou jádrových oblastech. Pokles v posledních deseti letech byl zaznamenán pouze u 9 obcí. Průměrná hustota zalidnění obcí v aglomeraci byla ke stejnému datu totožná, jako počet obyvatel, 167,6 obyvj./km². S nárůstem počtu obyvatel se zvyšuje i hustota zalidnění, a to především v jádrových městech (GaREP, spol. s r.o., 2021).

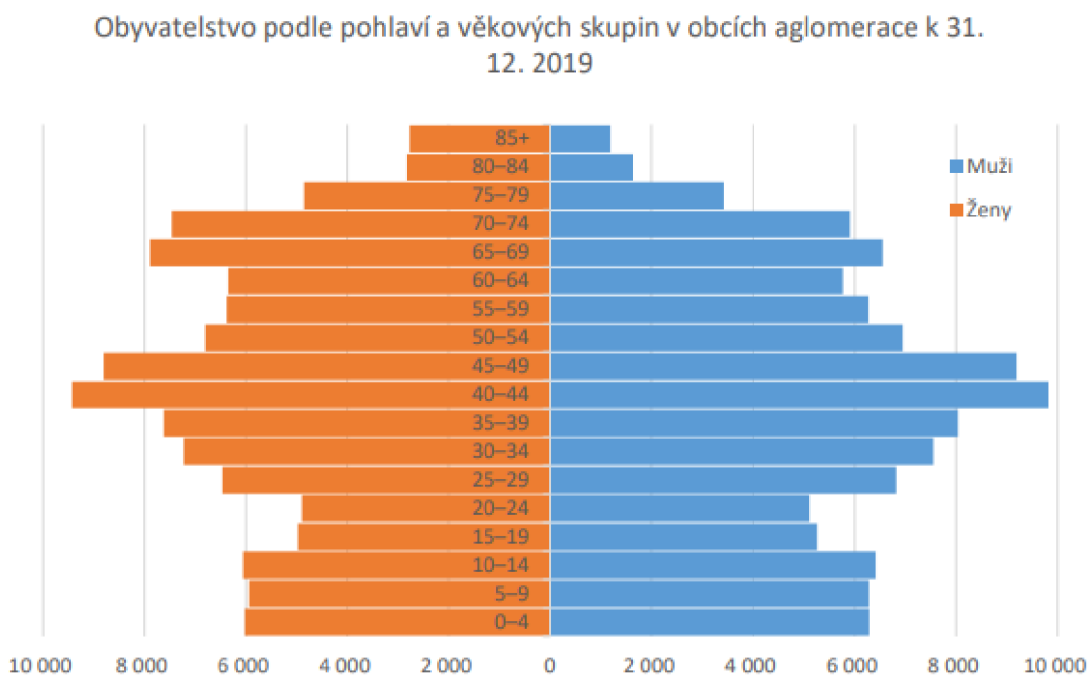

Graf 1: Pohyb obyvatel v obcích aglomerace v letech 2010–2019

Zdroj: GaREP, spol. s r.o., 2021

Pohyb obyvatel znázorňuje výše přiložený graf (graf 1), který zobrazuje trend vývoje počtu živě narozených, zemřelých, přistěhovalých a vystěhovalých. Za posledních 10 let se v obcích aglomerace narodilo 24,3 tis. obyvatel a zemřelo 21,3 tis. obyvatel, přistě-

hovalo se 59,9 tis. obyvatel a vystěhovalo se 54,4 obyvatel. V žádném roce nebyl počet zemřelých vyšší nežli počet narozených, to samé platí i u vystěhovalých. Počet obyvatel aglomerace tedy mírně stoupá, a to jak díky přirozenému přírůstku, tak díky migraci (GaREP, spol. s r.o., 2021).

Graf 2: Obyvatelstvo podle pohlaví a věkových skupin

Zdroj: GaREP, spol. s r.o., 2021

Výše uvedený graf (graf 2) představuje věkovou pyramidu obyvatel aglomerace. Pyramida má regresivní tvar, což znamená, že počet obyvatel v dětské složce (obyvatelé ve věku od 0-14 let) je méně než obyvatel v produktivním věku (obyvatelé v věku od 15-59 let). Tento jev následně povede k postupnému stárnutí obyvatelstva. Při pohledu na graf si můžeme povšimnout třech silných věkových skupin. První skupinu představují obyvatelé od narození až do 14. roku, druhou skupinu tvoří obyvatelé mezi 40. a 49. rokem a poslední skupina se pohybuje v rozmezí 65 a 74 let.

První skupina byla narozena v tzv. baby boomu, kdy po roce 2005 úhrnná plodnost začala vcelku rychlým tempem stoupat. Vrcholu dosáhla v roce 2008, kdy na svět přišlo 119 600 dětí. Mírně se ustálila mezi lety 2011 a 2013, ale poté opět začala stoupat

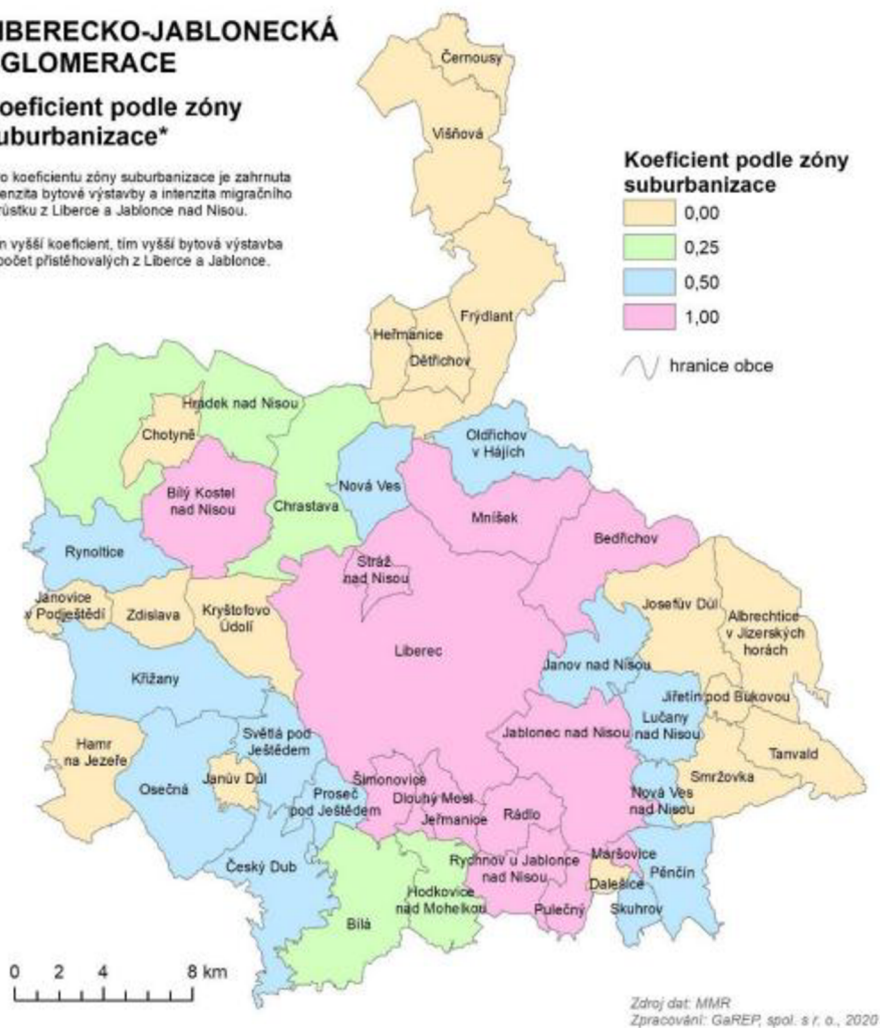
(czso.cz, 2021). Druhou skupinu tvoří tzv. Husákovy děti. Tento pojem označuje silnou populační vlnu, která byla zaznamenána na počátku 70. let minulého století. Svého vrcholu dosáhla roku 1974, kdy se v bývalé České socialistické republice narodilo 194 215 živých dětí. V době se totiž realizovala propopulační politika Komunistické strany Československa, kterou vedl generální tajemník Gustav Husák. Podpora měla podobu novomanželských půjček, nového bydlení v panelových domech nebo zvýšení přídatku na děti (czso.cz, 2014). Poslední skupinu tvoří poválečná generace narozená mezi lety 1945 a 1954, kdy po skončení války docházelo k obnově bytového fondu, k reformám v oblasti vzdělání, ale i v politice. Celková úroveň života se začala zvyšovat, to vše mělo za důsledek baby boom, který trval až do roku 1964 (ct24.cz, 2011).

LIBERECKO-JABLONECKÁ AGLOMERACE

Koeficient podle zóny suburbanizace*

* Do koeficientu zóny suburbanizace je zahrnuta intenzita bytové výstavby a intenzita migračního přírůstku z Liberce a Jablonce nad Nisou.

Čím vyšší koeficient, tím vyšší bytová výstavba a počet přistěhovalých z Liberce a Jablonce.

Obrázek 8: Koeficient zóny suburbanizace

Zdroj: GaREP, spol. s r.o., 2021

Obyvatelstvo na území aglomerace je silně ovlivněno procesem suburbanizace z jádrových měst Liberce a Jablonce nad Nisou, tento jev je běžný i u dalších velkých měst v České republice. Nově přistěhovalí obyvatelé s sebou do menších obcí přinášejí typický velkoměstský styl života. Zároveň disponují silnými ekonomickými a sociálními vazbami na jádrová města, což klade silné požadavky na dopravní dostupnost a obslužnost (GaREP, spol. s r.o., 2021). Při pohledu na mapu (obr. 8) si povšimneme situovanosti suburbanizačních zón, které se nacházejí v sousedství hlavních měst aglomerace. Severní obce disponují dobrou dopravní dostupností do Liberce,

obce jižně od Liberce naopak dobrou dopravní dostupností směrem na Prahu. Výjimka potvrzující pravidlo je obec Bílý Kostel nad Nisou, která je k jádru aglomerace připojena rychlostní silnicí.

3.5 Kapacita mateřského a základního školství

V rámci této kapitoly vznikly dvě tabulky, v nichž jsem zaznamenala všechny obce obou aglomerací. Následně s pomocí mapy.cz jsem vyhledávala každou obec a zjišťovala, zda a popřípadě kolik školských zařízení leží na jejím území. K většině zařízení jsem díky rejstříku MŠMT zjistila jejich maximální kapacitu. V aglomeraci Liberec-Jablonec se nachází celkem 14 obcí bez jakéhokoliv školského zařízení, 33 obcí s alespoň jedním školským zařízením. V aglomeraci Mladá Boleslav se počty značně liší. Je zde 34 obcí bez školského zařízení, 24 obcí s alespoň jedním školským zařízením.

Prostřednictvím krátkého dotazníku jsem oslovila všechna školská zařízení v obou aglomeracích. Odpovědi se mi dostalo od 5 mateřských škol v aglomeraci Liberec-Jablonec (tab. 3). Jednou z mateřských škol, která odpověděla na dotazník, byla nově zrekonstruovaná mateřská škola Lísteček ve Vratislavicích nad Nisou (obr. 10). V aglomeraci Mladá Boleslav (tab. 2) byl počet vyšší, odpovědělo celkem 6 mateřských škol a 3 základní školy. Dotazník obsahoval otázky týkající se aktuálního počtu žáků, maximální kapacity zařízení, kritérií, která musí žák splňovat, aby byl do školy či školky přijat. Poslední otázka se týkala finanční podpory ze strany obcí.

Tabulka 2: Maximální a aktuální počty žáků ve školských zařízeních v aglomeraci**Ml. Boleslav**

Název školského zařízení	Maximální počet žáků	Aktuální počet žáků
7.ZŠ – Mladá Boleslav	870	801
MŠ Čtyřlístek–Mladá Boleslav	236	233
MŠ Debř	44	44
MŠ Duha – Mladá Boleslav	92	92
ZŠ Kosmonosy	515	485
MŠ Luštěnice	134	108
ZŠ Švermova – Mnichovo Hradiště	98	61
MŠ – Čejetice	24	24
MŠ Sluníčko – Mladá Boleslav	92	91

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 3: Maximální a aktuální počty žáků ve školských zařízeních v aglomeraci**Liberec-Jablonec**

Název školského zařízení	Maximální počet žáků	Aktuální počet žáků
MŠ Beruška-Liberec	70	70
MŠ Jablonec nad Nisou-Mšeno	120	115
MŠ Křižany	45	45
MŠ Pěňčín	80	80
MŠ Mníšek	120	99
MŠ Lísteček – Vratislava	202	200

Zdroj: vlastní zpracování

Školská zařízení v obou aglomeracích se nijak zvláště neliší. Při pohledu na obě tabulky vidíme, že aktuální a maximální počty žáků jsou si ve většině případů prakticky rovny. I přesto, že tomu tak je, tak všichni zástupci škol a školek zastávají názor, že je jejich kapacita dostačující. Pouze ve dvou případech (MŠ Beruška – Liberec a MŠ Čejetice (obr.9)) je hlášen nedostatek kapacity. V Liberci se momentálně nachází 34 mateřských škol, ve kterých je na příští školní rok vypsáno volných pouze 31 míst (zapisyms.liberec.cz, 2022). I přesto, že jsem nedostala odpovědi od dalších libereckých školských zařízení, předpokládám i jejich hraniční kapacitní vytiženost. Čejetice se nacházejí v úzké blízkosti s Mladou Boleslaví. Konkrétně tato mateřská škola je odloučeným pracovištěm mateřské školy Štěpánka, která sídlí v srdci Mladé Bolesla-

vi. Jedná se o jednotřídní školku, která zde vznikla na popud místních obyvatel. V letošním školním roce byla otevřena i druhá třída. Každoroční přeplněnost školky je zapříčiněna novou zástavbou rodinných domů, která zde v uplynulých letech byla vystavěna. Dalším faktorem plnosti školky jsou spádové oblasti Čejetic, jedná se o obce Bukovno a Dalovice, pro které je tato školka nejbližší možná varianta.

Kritéria pro přijetí k předškolnímu vzdělávání určuje ředitel mateřské školy. Ze zákona je povinen přijmout děti od tří let s podmínkou trvalého pobytu ve spádovém obvodu mateřské školy. Přednostně jsou přijímány děti, které do 31. 8. 2022 dosáhnou pěti let (povinnost předškolní docházky). Pokud tyto děti nemohou být z kapacitních důvodů přijaty, má obec, ve které má dítě stanovené místo trvalého pobytu, povinnost zajistit mu místo v jiné mateřské škole zřizované obcí (msmt.cz, 2019). Nejčastějšími kritérii, včetně těch výše uvedených, které ředitelé zmiňovaly, byly starší sourozenci, kteří již mateřskou školu navštěvují nebo děti zaměstnanců školky. Samozřejmě jsou děti přijímány od nejstarších po ty nejmladší. Kritéria pro přijetí do základních škol se od těch do mateřských škol vcelku neliší. Základním předpokladem je fyzická zralost, tedy dovršení věkové hranice šesti let. Dalším důležitým faktorem je úspěšné zvládnutí zápisu, kde zábavnou formou škola zjišťuje úroveň jemné a hrubé motoriky, psychickou zralost, orientaci v čase a prostoru nebo sociální a citovou zralost dítěte.

Obrázek 9: Mateřská škola Čejetice

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 10: Mateřská škola Lísteček, Vratislavice nad Nisou

Zdroj: vlastní zpracování

3.6 Strategie obcí v oblasti školství

V této kapitole shrnuji poznatky získané díky dotazníkovému šetření. Strukturovaný dotazník jsem zaslala představitelům obcí aglomerace Liberec – Jablonec, které disponují alespoň jednou základní či mateřskou školou. V aglomeraci Mladá Boleslav, kde se vyskytuje více obcí bez školského zařízení jsem dotazník rozeslala všem municipalitám, jelikož mi přišlo zajímavé zjistit, jak se k otázkám postaví i obce bez škol a školek. Osobní rozhovory jsem neuskutečnila hned z několika důvodů. Bohužel kvůli ztížené situaci v důsledku pandemie představitelé odmítali osobní kontakt, dalším důvodem byla časová náročnost dotazování všech představitelů obcí. Cílem strukturovaného dotazníku bylo zjistit, jakou nebo jestli vůbec nějakou roli hraje kapacita školských zařízení při rozhodování o dalším rozšiřování obce, zda je současná kapacita dostatečná nebo jaká část rozpočtu obce putuje do oblasti školství. Dotazník jsem rozdělila do pomyslných čtyř částí.

V rámci aglomerace Mladá Boleslav jsem rozeslala celkem 62 strukturovaných dotazníků, nejčastější kontaktní osoba byl starosta/starostka obce/města. Bohužel se mi i po opětovném zaslání žádosti dostalo pouze 7 vyplněných dotazníků, viz. Příloha 2. Ochotní odpovědět byly pouze obce Březno, Dolní Bousov, Horky nad Jizerou, Hrušov, Obrubce, Petkovy a Strašov. V aglomeraci Liberec – Jablonec se počet rozeslaných dotazníků samozřejmě klesl celkem na 33, zde se jednalo pouze o obce se základní či mateřskou školou, viz. Příloha 1. Opět došlo k vyplnění pouze 7 strukturovaných dotazníků, a to z obce Bílá, Jablonec nad Nisou, Osečná, Smržovka, Světlá pod Ještědem, Rychnov u Jablonce a Tanvald.

Odpovědi zástupců obcí a měst na otázku týkající se důležitosti kapacity školských zařízení při dalším rozvoji obce, se ve většině případech shodují. Obce momentálně nepovažují kapacitu školských zařízení za důležitou. Kapacita je podle nich dostatečná. Důvodem tomu může být i fakt, že všechny obce sledují svůj demografický vývoj, a tím pádem se mohou lépe připravit na budoucí množství předškoláků a školáků. Město Jablonec nad Nisou poukázalo na důležitý problém, který vzniká při výstavbě nových bytů, kdy investoři nevěnují velkou pozornost občanské vybavenosti nové zástavby. V poslední době se tento stav postupně mění, a to hlavně ve velkých městech, která

si při jednání s investory dávají pozor a stanovují si v případě rozsáhlého projektu podmínku výstavby občanské vybavenosti, tedy i např. mateřské nebo základní školy. Příkladem toho může aktuálně být město Liberec. V souvislosti s rozšiřováním obcí/měst všichni zástupci souhlasí s tím, že nedostatečná sociální infrastruktura může být velkou překážkou v dalším růstu obce. Především z důvodu, že většina rodičů žáků/děti dává přednost stěhování do obcí, které občanskou vybavenost mají.

Stejně jako představitelé škol a školek, tak i představitelé obcí/měst v obou aglomeracích se shodují na prozatímní dostačující, ač napjaté kapacitě školských zařízení. V návaznosti na toto téma byla obcím/městem položena otázka, zda nějakým způsobem vnímají tlak ze strany občanů na posílení kapacit školských zařízení. V důsledku prozatím uspokojivých kapacit si občané nijak nestěžují a nevyžadují např. zavedení dalších tříd nebo navýšení kapacit stávajících tříd. Obce/města se snaží tomuto tlaku předcházet, a to primárně předvídaním problémů, které by mohly v budoucnu nastat a hledáním nejlepšího řešení.

Dosavadní kapacity jsou tedy ve většině měst/obcí dostačující, to nám potvrzuje i dotazníkové šetření v rámci jednotlivých škol a školek. Přesto města a obce musejí mít určité řešení pro případ, že by momentální kapacita byla v budoucnu překročena. Nejčastějším řešením je stavba dalšího školského zařízení nebo spíše více vítaná varianta – rozšíření dosavadních využívaných prostor, kde by poté mohly vzniknout další třídy. V souvislosti s tímto se nedostatečná podpora obcí/měst ze strany kraje a MŠMT, ukázala jako častým problémem. Obce/města nemají finanční prostředky na to, aby bez podpory mohla vystavět nové školy a školky nebo dále rozšiřovat stávající kapacity. S tímto problémem se potýkají převážně obce/města v aglomeraci Mladá Boleslav, naopak město Jablonec nad Nisou (z aglomerace Liberec-Jablonec) plánuje rozšíření stávajících školských zařízení, které budou financovány dotací Evropské unie. Příkladem může být i Rychnov u Jablonce nad Nisou, který v roce 2021 zahájil první fázi přístavby druhého stupně základní školy, druhá etapa proběhne v roce 2022 a finální verze bude žákům zpřístupněna v roce 2024.

Vcelku radikálním řešením nedostatku kapacit je vypovězení současného školského obvodu, do něho spadají okolní obce, které nedisponují vlastními školami a školkami.

Toto řešení nejvíce navrhovaly obce z aglomerace Mladá Boleslav. K tomu to plánu by se obce uchýlily pouze v krajních případech. Dalším případným řešením nedostatečných kapacit by se mohlo stát zpřísnění přijímacích kritérií do školských zařízení. Nutno podotknout, že mateřské školství představuje pro obce také možný prostředek, jak přimět obyvatele k přihlášení trvalého pobytu k obci. Kritérium trvalého bydliště dítěte pro přijetí do mateřské i základní školy je momentálně ve všech sledovaných obcích i městech. V případě zpřísnění podmínek by bylo nutné, aby již celá rodina dítěte byla hlášena v obci. V aglomeraci Liberec-Jablonec obce přesně ani přibližně netuší, kolik obyvatel není v obci hlášeno k trvalému bydlišti, v aglomeraci Mladá Boleslav se jedná zhruba o 5-10 %.

V úvodu práce jsem nastiňovala poslední možné řešení nedostatku kapacit, a tím jsou soukromé školy. Tento typ škol je zřizován soukromými osobami, jejichž předmětem činnosti je poskytování vzdělání. V každé aglomeraci najdeme hned několik soukromých školských zařízení, nejčastěji se jedná o mateřské školy (viz. příloha 3, 4). Soukromé mateřské a základní školy se koncentrují ve velkých městech, v našem případě tedy města Mladá Boleslav, Liberec a Jablonec nad Nisou. Bohužel opět se mi nedostalo odpovědi na otázky, které se týkaly soukromého školství ve výše zmíněných městech. Naopak velice ochotný byl Ondřej Lochman, který je starosta města Mnichovo Hradiště. Toto město se nachází necelých 20 km od Mladé Boleslavi. Stejně jako ona leží na rozvojové ose, ale na rozdíl od ní působí spíše domácí a rodinnou atmosférou.

Pan starosta mi poskytl dokument, který představuje strategii rozvoje prostorových kapacit základních škol. Díky existující síti tří stupňů škol (tedy včetně zastoupení středního školství) je situace v oblasti školství ve městě pozitivní. Na druhou stranu se zde projevují vlivy demografického vývoje, a to především v omezených kapacitách předškolního vzdělávání. Zároveň jsou zde známky přechodu populační vlny z mateřských do základních škol (Město Mnichovo Hradiště, 2016). Město Mnichovo Hradiště momentálně disponuje jednou soukromou školou – MŠ Kohoutek, která v současné době působí jako dětská skupina. Při jejím vzniku město poskytlo prostory a finančně se podílelo na jejich rekonstrukci.

V územním plánu města v lokalitě za zámkem a za Lidlem jsou vyčleněny dvě plochy pro občanskou vybavenost, kde by v budoucnu měly vyrůst nové budovy ZŠ a MŠ. Zástupce města současně nevylučuje, že plochu poskytne soukromému vlastníkovi pro vznik soukromé školy či školky. Město je tedy plně otevřené vzniku soukromého školního či předškolního zařízení. Bohužel stále čekají na solidního partnera, který by jistě mohl počítat i s jistou formou podpory ze strany města.

4 Závěr

Cílem této práce bylo analyzovat a následně zhodnotit vliv suburbanizace na kapacitu školských zařízení ve vybraných aglomeracích. Bakalářská práce je rozdělena do dvou hlavních částí. V první řadě bylo potřeba přiblížit dva hlavní pojmy, které provází celou mou práci. Těmito pojmy jsou aglomerace a suburbanizace. Pod pojmem aglomerace si můžeme představit síť měst, které jsou samy o sobě administrativně nezávislé, ale jádro aglomerace je pro ně velice důležité a prakticky jsou na něm závislá. Česká republika momentálně disponuje celkem 13 aglomeracemi.

Pojem Suburbanizace má mnoho definic. Zde bych vyzdvihla definici J. Musila (1996): „Suburbanizací rozumíme přesun obyvatelstva a společenských činností, tedy např. výroby, obchodu a správy, z tzv. jádrových měst, z venkovských prostorů nebo z jiných částí metropolitních regionů do předměstí, která jsou za hranicí souvisle zastavěného městského území“. Rozeznáváme dva základní druhy suburbanizací – rezidenční a nerezidenční. Typickým znakem rezidenční suburbanizace, jak již plyne z názvu, je hlavně plnit obytnou funkci. Představuje novou lokaci pro aktivity sekundéru, terciéru či kvartéru na rozdíl od nerezidenční suburbanizace

V současnosti je suburbanizace jedním z nejvíce diskutovaným tématem, dokládá to i fakt, že doposud na toto téma vzniklo přibližně 100 odborných textů, a další stále vznikají. Suburbanizace se na našem území objevuje od meziválečného období. Určitý útlum přišel s obdobím komunismu, a k jeho opětovnému rozkvětu došlo po jeho pádu v 90. letech, kdy hlavními aktéry suburbanizace byly supermarkety, které vytvářely velká nákupní centra podél hlavních silnic. V souvislosti s rozmachem suburbanizace jdou ruku v ruce i její dopady. Zde si je potřeba uvědomit, že dopady jsou relevantní a při jejich hodnocení a popisu je potřeba na tento fakt myslet.

Dopady mohou být různé, ve své práci jsem se zabývala enviromentálními, sociálními a dopady suburbanizace na fyzické prostředí. Jako celkový hlavní dopad by se dalo označit působení a přeměna živé složky, což mají na svědomí nové aktivity lidstva (např. změna kvality ovzduší, vody, půdy). V rámci mé práce mě nejvíce zajímaly dopady sociální. Zde se problémy týkají převážně sociální infrastruktury obcí, které jsou

cílem suburbanizace. Pod tímto pojmem si můžeme mimo jiné představit právě sledovaná školská zařízení.

V závěru první kapitoly jsem se okrajově věnovala legislativním předpisům v oblasti školství, kde jsem primárně pracovala se školským zákonem č. 561/2004 Sb. Z tohoto zákona vyplývá, že obec je povinna zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky, a to buď přímo ve škole zřízené obcí nebo obec musí zajistit školu ve spádové oblasti. V práci jsem představila obě aglomerace z hlediska demografie a jejich historického vývoje. Díky dokumentu Integrované strategie ITI pro rok 2021+ jsem v aglomeraci Liberec-Jablonec mohla sledovat počet dětí, které navštěvují mateřské a základní školy, jejich rozložení v jednotlivých okresech a momentální naplněnost školských zařízení. Bohužel v rámci aglomerace Mladá Boleslav tato data nebyla k dispozici.

Během zpracovávání podkapitoly Analýza demografického vývoje se objevil nečekaný problém, a to v podobě chybějících dat. Demografická data jsou zpracovávána pro kraje, okresy či obce, ale nikoliv pro aglomerace či jakékoliv funkční regiony. O částečné přiblížení demografických dat v aglomeraci Liberec-Jablonec se pokusil dokument Integrované strategie ITI pro rok 2021+.

Stěžejní kapitolou celé mé práce je kapitola zabývající se kapacitou mateřského a základního školství. Zde jsem použila metodu dotazníkového šetření, kdy předem zjištěným zástupcům jednotlivých mateřských a základních škol jsem zaslala krátký dotazník viz. Příloha 5. Nepřekvapilo mě, když jsem porovнала aktuální a maximální kapacitu škol a školek, které byly ochotny dotazník vyplnit. Přičemž se tyto dva údaje často prakticky rovnaly. Důležité je poznamenat, že k tomuto jevu docházelo více v aglomeraci Liberec – Jablonec. Naopak zarážející pro mě byl fakt, že nedostatek kapacit hlásily pouze dvě školská zařízení (MŠ Beruška – Liberec a MŠ Čejetice).

V závěrečné kapitole jsem oslovila zástupce všech obcí v obou aglomeracích. V aglomeraci jsem dotazník rozeslala i obcím, které nedisponují mateřskou či základní školou, jelikož jsem chtěla zjistit, jak se tyto obce staví k oblasti školství. Opět jsem použila dotazníkové šetření. Podařilo se mi získat informace o tom, v jaké míře nebo zda vůbec obce projevují zájem o rozšiřování či podporu místních školských zařízení

nebo zda je kapacita zařízení z jejich pohledu dostačující, popřípadě jaké kroky chtějí v budoucnu provést. Překvapující pro mě bylo, že obce v obou aglomeracích nepovažují kapacitu školských zařízení, při rozhodování o dalším rozšiřování obce, za podstatnou. Kapacitu shledávají jako dostačující, za což do značné míry může i fakt, že obce pravidelně sledují svůj demografický vývoj.

Díky zpracování této bakalářské práce jsem měla možnost zjistit, jaké problémy s sebou přináší dopady suburbanizace na kapacitu škol a školek ve zvolených aglomeracích. Dále jak se jednotliví zástupci municipalit staví ke kapacitám v jejich místních školských zařízení. Jak ukazují výsledky mé práce, jedná se o vcelku aktuální témata a zabývají se jím i obce, které momentálně nedisponují žádnou základní či mateřskou školou. Na počátku mé práce jsem očekávala, že každý zástupce školského zařízení bude hlásit akutní přeplněnost, ale opak byl pravdou. I přesto, že se počty dětí pohybují na hraně, tak jsou momentální kapacity dostačující. V další práci bych zvolila užší okruh sledovaného území, jelikož při tvorbě současné práce, jsem často pracovala s velkým množstvím dat nebo naopak s velice malým množstvím informací, které mi poskytla zhruba 1/8 dotazovaných municipalit či zástupců škol a školek.

5 Seznam použité literatury

Internetové zdroje

- AGENTURA CZECHINVEST, 2019. *Národní strategie regenerací brownfieldů 2019-2024* [online]. [2019]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/podpora-brownfieldu/2019/8/NSRB-2019-2024.pdf>
- COKOLIV V OKOLÍ, 2019. *Zanikající unikát? Tramvajová trať Liberec–Jablonec* [online]. [10. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.cokolivokoli.cz/27842-tram-lbc-jbc/Ct24.ceskatelevize.cz>, 2011. *Babyboom skončil, další je v nedohlednu.* [online]. [17. 11. 2021]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1236207-babyboom-skoncil-dalsi-je-v-nedohlednu>
- Czso.cz, 2014. *“Husákovy“ versus „Havlovy děti“* [online]. [20. 12. 2014]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/52002e2055>
- Czso.cz, 2021. *Aktuální populační vývoj v kostce.* [online]. [12. 10. 2021]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/aktualni-populacni-vyvoj-v-kostce>
- DOWNS, A. 1999. *Some realities about sprawl and urban decline. Housing Policy Debate.* Dostupné: https://www.innovations.harvard.edu/sites/default/files/hpd_1004_downs.pdf
- eAGRI, 2000. *Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů § 81a* [online]. [vid. 11. 8. 2000]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/100060209.html>
- GaREP, spol. s r.o., 2021. *Integrovaná strategie ITI aglomerace Liberec – Jablonec nad Nisou 2021+* [online]. [03.2021]. Dostupné z: https://www.liberec.cz/files/dokumenty/odborny-odbor-strategickeho-rozvoje-dotaci/ipru/iti-li_ja-12-3-cistopis_upraveny-obrazek-duben.pdf
- MAPY.CZ, 2021. *Nákupní centra.* [online]. [2021].
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2016. *Integrované plány rozvoje území (IPRÚ).* [online]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/368f87a5-93f6-493a-b499-79055f84f1ed/IPRU_ISBN_WEB.pdf

- MŠMT.CZ, 2019. *Nejčastější dotazy k předškolnímu vzdělávání*. [online]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/nejcastejsi-dotazy-k-predskolnimu-vzdelavani-aktualizace-k>
- MUSIL, J. 1996. *heslo Suburbanizace*. In: Kolektiv autorů, *Velký Sociologický Slovník*. Praha: Karolinum.
- NOVÁK. *Sub urbs: krajina, sídla a lidé*. Praha: Academia, 2013, s. 82. ISBN 978-80-200-2226-4.
- OUŘEDNÍČEK M., NEMEŠKAL J., POSPÍŠILOVÁ L., 2020. *Vymezení území pro Integrované teritoriální investice (ITI) v ČR, závěrečný dokument, 3. verze* [online]. [vid. 3. 2020]. Dostupné z: https://mmr.cz/getmedia/420ae22b-fe35-4b75-88d0-5824612a4e85/PrF_200120_ZAVERECNY-DOKUMENT_FINAL_02042020.pdf.aspx?ext=.pdf
- OUŘEDNÍČEK, M. 2000: *Teorie stádií vývoje měst a diferenciální urbanizace*. Sborník ČGS, 105, 4, s. 361–369.
- OUŘEDNÍČEK, M. 2003: *Suburbanizace Prahy*. Sociologický časopis 39, č. 2, str. 235–253.
- OUŘEDNÍČEK, M. 2007: *Differential suburban development in the Prague urban region*. *Geografiska Annaler*, 89 B, č. 2, s. 111–125.
- OUŘEDNÍČEK, M. *Výzkum suburbanizace v České republice: současné tendence vývoje a možné aplikace*. In: OUŘEDNÍČEK, Martin, Petra ŠPAČKOVÁ a Jakub NOVÁK. *Sub urbs: krajina, sídla a lidé*. Praha: Academia, 2013, s. 61. ISBN 978-80-200-2226-4.
- OUŘEDNÍČEK, Martin. *Suburbanizace.cz*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 2008, s. 10-27. ISBN 9788086561721.
- POTOČNÝ, T 2006: *Lidé na okraji. Případová studie satelitního městečka*. Ibris Working Papers 06/01, Institut pro výzkum reprodukce a integrace společností, Fakulta sociálních studií Masarykovy Univerzity, 47 s.
- PTÁČEK, P. 1998: *Suburbanizace – měníci se tvář zázemí velkoměst*. *Geografické rozhledy*, roč. 7, č. 5, s. 134–137.

- PTÁČEK, Pavel, Zdeněk SZCZYRBA a Petr ŠIMÁČEK. *Nerezidenční suburbanizace v České republice: vývoj, příčiny a důsledky*. In: OUŘEDNÍČEK, Martin, Petra ŠPAČKOVÁ a Jakub NOVÁK. *Sub urbs: krajina, sídla a lidé*. Praha: Academia, 2013, s. 81-99. ISBN 978-80-200-2226-4.
- PULDOVÁ, P., NOVÁK, J. (2008): *Suburbanizace a sociální prostředí*. In Ouředníček, M. (ed): *Suburbanizace.cz*. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje a Urbánní a regionální laboratoř, Praha, s. 41–53.
- SADÍLEK, J. 2006. *Suburbanizace a občanská aktivita: případová studie – Přezletice*. Fakulta sociálních věd Univerzita Karlova. Praha. [online]. [18. 5. 2006]. Dostupné z: <https://www.suburbanizace.cz/diplomky/BPSadilek.pdf>
- SPF Group, s.r.o., 2016. *Integrovaný plán rozvoje území Mladá Boleslav* [online]. [vid. 9. 2016]. Dostupné z: https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/file.pdf
- SÝKORA, L. 2002. *Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky*. Ústav pro ekopolitiku, o. p. s. [online]. [2002]. Dostupné z: https://web.natur.cuni.cz/~ksgrsek/sykora/pdf/Sykora_2002_Suburbanizace%20a%20jeji%20dusledky_In_Sykora_Suburbanizace.pdf
- SÝKORA, L. 2003. *Suburbanizace a její společenské důsledky*. Sociologický ústav AV ČR. Praha. [online]. [2003]. Dostupné z: https://web.natur.cuni.cz/~sykora/pdf/Sykora_2003_Sociologicky%20casopis_39_2_Suburbanizace.pdf
- TONEV, 2017. *Přednáška č. 11 Sídla*. In: *MUNI: Ekonomická geografie* [online]. [vid. 24. 12. 2017]. Dostupné z: https://is.muni.cz/e/1456/podzim2017/BPR_EKGE/um/prednasky/Prednaska_c.11_Sidla.pdf

USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY, 2006. *o Aktualizaci strategie financování implementace směrnice Rady č. 91/271/EHS, o čištění městských odpadních vod*

[online]. [vid. 6. 12. 2006]. Dostupné z:

<https://www.dotaceu.cz/getmedia/0921ddeb-df19-42e6-96b8->

[dab50dc79cdb/Aktualizace_strategie_91_271_EHS_2006_0921ddeb-df19-42e6-96b8-dab50dc79cdb.pdf](https://www.dotaceu.cz/getmedia/0921ddeb-df19-42e6-96b8-dab50dc79cdb/Aktualizace_strategie_91_271_EHS_2006_0921ddeb-df19-42e6-96b8-dab50dc79cdb.pdf)

ZANIKLÉ KRAJINY, *BIČÍK, BOUDNÝ, BURDA, CHROMNÝ, JANČÁK.*

Socioekonomická charakteristika, Urbánní a industriální krajina Liberecka [online].

Dostupné z: <http://www.zaniklekrajiny.cz/atlas/atlas/srovnavaci-foto-kh/270->

[modelova-uzemi/liberec/charakteristika-uzemi/1357-soc-charakter-uzemi](http://www.zaniklekrajiny.cz/atlas/atlas/srovnavaci-foto-kh/270-modelova-uzemi/liberec/charakteristika-uzemi/1357-soc-charakter-uzemi)

ZÁPIS DO MŠ, 2022. *Elektronická podpora zápisů dětí do mateřských škol – Liberec*

[online]. Dostupné z: <https://zapisyms.liberec.cz/materske-skoly>

6 Seznam příloh

Příloha 1: Strategie obcí v aglomeraci Liberec-Jablonec v oblasti školství	54
Příloha 2: Strategie obcí v aglomeraci Mladá Boleslav v oblasti školství.....	62
Příloha 3: Počty soukromých školských zařízení v aglomeraci Mladá Boleslav	67
Příloha 4: Počty soukromých školských zařízení v aglomeraci Liberec-Jablonec	68
Příloha 5: Strukturovaný dotazník pro zástupce školských zařízení v aglomeraci Mladá Boleslav a Liberec – Jablonec.....	69

7 Přílohy

Příloha 1: Strategie obcí v aglomeraci Liberec-Jablonec v oblasti školství

Obec	Jakou roli hraje kapacita školských zařízení při rozhodování o dalším rozšiřování obce?	Může být nedostatečná sociální infrastruktura důvodem omezování dalšího růstu obce?	Sleduje obec demografický vývoj a růst počtu dětí v obci?
Bílá	V našem případě momentálně nehraje	ne	ano
Jablonec	Bohužel žádnou. Většina investorů staví byty a až následně se ukáže, že chybí občanská vybavenost, tedy i školy. Domnívám se, že je to ve většině obcí a měst stejné. Nicméně i toto se pomalu mění. Především velká města při jednáních s investory dávají pozor a stanovují si v případě rozsáhlého projektu podmínku výstavby určité občanské vybavenosti, např. i MŠ. Příkladem tohoto postupu je aktuálně Liberec.	Ano může. Dle našich zkušeností s rodiči dětí a žáků víme, že upřednostňují stěhování do obcí, které občanskou vybavenost mají. Rovněž ti, co si stavějí vlastní RD upřednostňují stavby ve spádových obcích, tedy těch, kde infrastruktura je.	Město Jablonec nad Nisou jako obec s rozšířenou působností určitě ano a dlouhodobě, je to nezbytné. V návaznosti na počet dětí v předstihu rozšiřuje kapacity MŠ, popř. i ZŠ.
Osečná	Velkou. Vzhledem ke kapacitě školy se snažíme v rámci naší působnosti nezvýšit razantně výstavbu rodinných domů a s tím navazující počet nových obyvatel.	Určitě. Proto v současné době připravujeme projekt „Dům sociální péče“ a zakoupili jsme objekt na výstavbu	Určitě. Podle toho vždy připravujeme místa v mateřské a základní škole.

		sociálních bytů do budoucna.	
Rychnov u Jablonce nad Nisou	Určitě velkou. V našem městě se v současné době potýkáme s nedostatkem kapacity v ZŠ. Naše město je již na hraně kapacit občanské vybavenosti.	Určitě.	Ano, musíme, abychom se dokázali připravit na navýšení kapacit.
Smržovka	Velkou, nikoliv však zásadní.	Může, ale je to řešitelné za pomoci dotací na výstavbu či rozšíření kapacity MŠ ZŠ.	Ano, i když některé vlivy se nedají předpokládat.
Světlá pod Ještědem	Zatím žádnou	ne	ano
Tanvald	Nehraje roli. Kapacita je dostačující.	Může.	Ano sleduje. Důležitý faktor pro naplněnost základních škol.

pozn.: barevně jsou označeny okruhy otázek

Zdroj: vlastní zpracování

Obec	Je současná kapacita školských zařízení v oblasti dostačující?	Vnímá vedení obce tlak ze strany občanů na posílení kapacity školských zařízení?	Jakým způsobem zajišťuje obec místa v mateřských a základních školách pro své občany?
Bílá	ano	ne	Máme vlastní mateřskou školu, vlastní děti umístovány přednostně
Jablonec	V Jablonci nad Nisou ano, v okolních obcích spadajících pod Jablonec nad Nisou jako obec s rozšířenou působností jsou někdy výkyvy.	Problém Jablonce nad Nisou to aktuálně není, ale pokud kapacity chybějí, jsou obce pod značným tlakem občanů.	Pokud je to možné, zvyšuje kapacity ve svém městě, obci, a to několika způsoby. Záleží na tom, jak je velká potřeba, kolik času na navýšení má a jaké má finanční možnosti.
Osečná	V současné době ano.	Nevnímá.	V nedávné době jsme postavili druhou mateřskou školu a tím zvýšili kapacitu o 20 dětí na 65.
Rychnov u Jablonce nad Nisou	Ne, d roku 2023 potřebujeme navýšit ZŠ o 4 třídy.	Vzhledem k tomu, že se snažíme předvídat problémy	O přijetí do MŠ rozhoduje ředitel ZŠ a MŠ. Přednost mají občané našeho města.

		a hledat jejich řešení, žádný tlak ze strany občanů jsme nezaznamenali.	
Smržovka	Ano.	Nárazově, ve vlnách, ale poslední dobou i přes růst počtu obyvatel ne.	Dle zákona a při splnění požadavků při zápisu. Rozšiřujeme nabídku i kapacitu MŠ a ZŠ.
Světlá pod Ještědem	v obci ano	ne	Máme svoji příspěvkovou organizaci Základní a mateřská škola
Tanvald	U MŠ dostačující, u ZŠ Sportovní dostačující, u Masarykovy základní školy je problém, zda se do kapacity školy počítají i žáci s individuálním vzděláváním, kteří do školy docházejí na soustředění a přezkoušení. Zde není úplně zřejmé, zda se do kapacity počítají nebo ne.	Kapacita netvoří problém.	Zřizuje MŠ a ZŠ s postačující kapacitou míst.

(pozn.: barevně jsou označeny okruhy otázek)

Obec	Jaká jsou kritéria k přijetí do místních školských zařízení a budou se v budoucnu v souvislosti s nedostačující kapacitou měnit?	Jak budou obce řešit problém nedostačujících kapacit základních a mateřských škol v budoucnu, kdy dojde k dalšímu navýšení počtu dětí?	Plánují obce výstavbu nových nebo rozšíření stávajících školských zařízení?
Bílá	O žádných nevím	Zatím kapacity vždy stačily a doufám, že i nadále stačit budou	ne
Jablonec	Lze uplatnit pouze zákonná kritéria, a to je příslušný školský obvod zakotvený ve vyhlášce o spádových obvodech škol, věk dítěte a pak zohlednění docházky staršího sourozence do dané školy.	Možnosti jsou popsány v dotazu č. 6. V případě Jablonce nad Nisou by připadala v úvahu výstavba nové MŠ.	Ano, plánují mnohé, a to s podporou dotací Evropské unie, neboť se jedná o finančně nákladné projekty.
Osečná	O kritériích rozhoduje vedení školy. Hlavním kritériem je bydliště v místě (v obci), dále pak následování staršího sourozence a až na posledním místě MŠ	Rozšířením kapacit školských zařízení.	V současné době ne.

	a ZŠ umístí uje žáky z jiných obcí bez návaznosti i sourozence.		
Rychnov u Jablonce nad Nisou	Nezodpovězeno.	Dokážeme predikovat vývoj maximálně 3 roky dopředu. U kapacity MŠ předpokládáme nárůst za 3 roky o jednu třídu. U ZŠ budeme do roku 2023 potřebovat 3 třídy.	Ano. V letošním roce jsme zahájili první fázi přístavby druhého stupně základní školy. Příští rok bude následovat druhá etapa (vzniknou 3 třídy a kabinety). V roce 2024 bude následovat třetí etapa – půdní vestavba. Připravujeme také projekt na střešní nástavbu MŠ.
Smržovka	Ne.	Viz výše – dotace, kapacita, rozšíření...	Ano.
Světlá pod Ještědem	Ne.	nemáme	ne
Tanvald	V současné době se kritéria měnit nebudou. Problém je s určitou nedisciplinovaností rodičů u dětí s povinnou předškolní docházkou, kteří se například	Nepředpokládáme, že by taková situace nastala.	neuvažuje

	<p>nedostaví k řádnému zápisu a následně se „objeví“. Většinou se jedná o děti, jejichž rodiče často mění místo trvalého pobytu. Tyto děti ze zákona musíme přijmout, což v určitém smyslu narušuje chod školky, tedy jde především o MŠ. U ZŠ problém není, kapacita dostačující.</p>		
--	--	--	--

(pozn.: barevně jsou označeny okruhy otázek)

Obec	Z jakých zdrojů budou obce výstavbu těchto objektů financovat?	Jaká část rozpočtu obce putuje na školství?	Jakým obcím obec hradí neinvestiční náklady za školství?
Bílá	Pokud by k tomu došlo tak určitě z vlastních zdrojů za podpory dotací, bez dotací by obec takto náročnou akci finančně sama nezvládla	Cca 30 % na provoz a dále podle potřeby na zlepšení technického stavu	žádné
Jablonec	Z obecních rozpočtů, z fondů EU, a dokonce v některých pří-	Vzhledem k tomu, že v Jablonci nad Nisou je provoz škol hrazen cca ze tří oddělení magistrátu	Dříve musely obce, jejichž děti docházely do ZŠ v jiných obcích, ze zákona neinvestiční

	padech i ze soukromých zdrojů. Příkladem je ZŠ v Jablonci nad Nisou, kde investor představuje vlastními náklady soukromý objekt pro potřeby ZŠ.	města, je poměrně složité částku stanovit. Provozní výdaje hrazené z oddělení školství se blíží částce 50 mil. ročně za 18 MŠ, 9 ZŠ, 1 ZUŠ a 1 DDM. Další miliony jsou určeny na údržbu objektů a investiční akce. Tyto částky jsou rovněž v řádech desítek mil Kč, ale každý rok jsou jiné.	náklady hradit. Toto ustanovení zákona již bylo před lety zrušeno a nahrazeno novým rozpočtovým určením daní. Nyní dostávají obce, které zřizují školy, na každého žáka příslušnou částku bez ohledu na to, z které obce žák je. A pokud k hrazení mezi obcemi dochází, je to na jejich dobrovolné dohodě, např. na základě smlouvy o přijímání dětí. (Popsáno v odpovědi na otázku č. 6)
Osečná	Nezodpovězeno.	10 %	Některé obce nám hradí neinvestiční náklady.
Rychnov u Jablonce nad Nisou	Doufám, že i z jiných než městských.	Když nepočítám investice do budovy tak 3,6 mil. Kč ročně na provoz.	Žádným.
Smržovka	Vlastní + dotace.	To je proměnlivé – záleží, zda je prováděna údržba a investice nebo se řeší pouze provoz.	Těm, které mají ZŠ a do níž děti z obce chodí.
Světlá pod Ještěd		3 % na běžnou údržbu při opravách či rekonstrukcích i 30 %	Žádným.
Tanvald	Při financování takových akcí předpokládáme využití dotačních titulů a vlastních zdrojů.	Řádově 10 %	Žádné obci neplatíme

pozn.: barevně jsou označeny okruhy otázek

Příloha 2: Strategie obcí v aglomeraci Mladá Boleslav v oblasti školství

Obec	Jakou roli hraje kapacita školských zařízení při rozhodování o dalším rozšiřování obce?	Může být nedostatečná sociální infrastruktura důvodem omezování dalšího růstu obce?	Sleduje obec demografický vývoj a růst počtu dětí v obci?
Březno	Velkou	určitě	ano, a nejen v naší obci, ale v celém školském obvodu pro MŠ i ZŠ
Horky nad Jizerou	zásadní	ano	ano, a nejen v naší obci, ale v celém školském obvodu pro MŠ i ZŠ
* Hrušov	nehraje roli	ne	ano
* Obrubce	V našem případě žádnou, rozvoj je pozvolný	ne, vše je v blízkém okolí	ne
* Strašov	důležitou	ne	ano
* Petkovy	velkou	ano	ano
Dolní Bousov	Velkou, jsme na hranici kapacity ZŠ a MŠ	Ano může	Ano sledujeme společně s vedením ZŠ a MŠ

pozn.1: Obce označeny * jsou obce bez školského zařízení, pozn.2: barevně jsou označeny okruhy otázek

Zdroj: vlastní zpracování

Obec	Je současná kapacita školských zařízení v oblasti dostačující?	Vnímá vedení obce tlak ze strany občanů na posílení kapacit školských zařízení?	Jakým způsobem zajišťuje obec místa v mateřských a základních školách pro své občany?
Březno	MŠ ano, ZŠ již dosahuje maximální kapacitu a musíme řešit stavební úpravy školy ve vztahu k navýšení kapacity	ne	Jsme zřizovatelem školky i školy a máme uzavřené s dalšími 6 obcemi školské obvody
Horky nad Jizerou	na maximální obsazenosti	ne	Spádová ZŠ, MŠ – dohoda na spolufinancování nákladů /žák z obce
*Hrušov	Začíná být napjatá. Jako obec Hrušov spadáme pod školský obvod Brodce. Brodská MŠ a ZŠ jin na kraj několikrát vysílala zprávu, že je nutné rozšíření školy.	ne	Jsme součástí školského obvodu, vždy hlásíme v předstihu MŠ a ZŠ v Brodcích výhled budoucích prvňáčků jak do školky, tak do základní školy
*Obrubce	ano	ne	smlouvou se spádovou školou
*Strašov	ne	ne	školské obvody s okolními obcemi
*Petkovy	ne	Obec Petkovy nemá v obci školské zařízení, ale občané se dotazují na spádová zařízení.	nezajišťuje
Dolní Bousov	Jsme na hranici kapacity zařízení ZŠ a MŠ	Rozšíření MŠ jsme provedli ve dvou vlnách, vybudování dvou tříd v roce 2015 a 2018. Nyní požadavky z řad občanů jsou v řádu jednotek. S tím souvisí kapacita ZŠ, jsme na hranici kapacity.	MŠ – máme daná jasná kritéria – předškolní věk, trvalé bydliště v našem městě atd ... ZŠ – jsme spádová škola, s obcemi ze spádového obvodu máme podepsané dohody o přijetí dětí do ZŠ

pozn.1: Obce označeny * jsou obce bez školského zařízení, pozn.2: barevně jsou označeny okruhy otázek

Obec	Jaká jsou kritéria k přijetí do místních školských zařízení a budou se v budoucnu v souvislosti s nedostačující kapacitou měnit?	Jak budou obce řešit problém nedostačujících kapacit základních a mateřských škol v budoucnu, kdy dojde k dalšímu navýšení počtu dětí?	Plánují obce výstavbu nových nebo rozšíření stávajících školských zařízení?
Březno	touto cestou jít nechceme	bude se muset vypovědět současný školský obvod. Pokud bude stačit kapacita MŠ a ZŠ jen pro děti z městyse Března, již se školský obvod uzavře. Pokud bude kapacita stačit i pro ostatní obce, může se školský obvod uzavřít, ale s menším počtem obcí než dosud.	ano ZŠ
Horky nad Jizerou	Trvalé bydliště v obci, věk – spádová škola má v plánu rekonstrukci a rozšíření prostor	Trvalé bydliště v obci, věk – spádová škola má v plánu rekonstrukci a rozšíření prostor	Trvalé bydliště v obci, věk – spádová škola má v plánu rekonstrukci a rozšíření prostor
*Hrušov	Rozhodující je spádová oblast, školský zákon nedovoluje odmítnout žáka, který je ve spádové oblasti.	Naprostou zásadní je podpora Kraje a MŠMT. Obce naprosto nemají finanční prostředky na to, aby bez podpory Kraje mohli stavět nové školy nebo rozšiřovat kapacity stávajících.	Ano Brodce již mají projekt odhadované náklady jsou 60 000 000 Kč.

*Obrubce	Vzhledem ke smlouvám o spádovosti, nemáme problém. O zvětšování kapacit ve spádové MŠ a ZŠ nemám informace.	Předpokládáme, že v naší obci nebude skokový nárůst dětí a spoléháme na smlouvy o spádovosti. V případě nutnosti by bylo možné vybudovat jednu třídu MŠ.	ne
*Strašov	místní obyvatelé, obyvatelé spadající do školského obvodu, ostatní	rozšíření MŠ – přístavba třídy	ano
*Petkovy	Nezodpovězeno	Ne, priorita je vodovod a kanalizace.	Nezodpovězeno
Dolní Bousov	Kritéria měnit nebudeme.	Budeme se snažit využívat stávající zařízení nebo stávající prostory ve vlastnictví města.	ne

pozn.1: Obce označeny * jsou obce bez školského zařízení, pozn.2: barevně jsou označeny okruhy otázek

Obec	Z jakých zdrojů budou obce výstavbu těchto objektů financovat?	Jaká část rozpočtu obce putuje na školství?	Jakým obcím obec hradí neinvestiční náklady za školství?
Březno	ITI Magistrát města MB	4 mi Kč	Nezodpovězeno
Horky nad Jizerou	dotace	Nezodpovězeno	spádové pro zř a mš
*Hrušov	Obec Brodce se uchází o dotace jak státní, tak z Evropské unie a žádá podporu Kraje.	Nejsem v tom zběhlá obec Hrušov nemá vlastní školu. Nicméně v penězích, které přicházejí od státu ze sdílených daní, mají obce, které mají školské zařízení navýšen koeficient dle počtu žáků, kterým zajišťují vzdělávání. To je tedy zdroj příjmu do rozpočtu, který, ale nepokrývá celkové náklady příspěvkové organizace – školy, a tudíž obec vždy doplácí i z dalších příjmů.	Obec Hrušov přispívá zcela solidárně, nikoliv ze zákona, 2 000 Kč na žáka z obce navštěvujícího MŠ nebo ZŠ Brodce na neinvestiční náklady.
*Obrubce	Pokud by na to došlo, pouze z dotace. Ve finančních možnostech naší obce není možné bez dotace.	2 %	Dolní Bousov, Obruby
*Strašov	dotace + vlastní rozpočet	12 %	Brodce nad Jizerou
*Petkovy	Není relevantní pro naši obec	Nezodpovězeno	Nezodpovězeno
Dolní Bousov	Nezodpovězeno	cca. 2,6 mil. včetně energií	Nezodpovězeno

pozn.1: Obce označeny * jsou obce bez školského zařízení, pozn.2: barevně jsou označeny okruhy otázek

Příloha 3: Počty soukromých školských zařízení v aglomeraci Mladá Boleslav

Soukromé školy a školky v aglomeraci Mladá Boleslav	
1.	Mateřská škola Duha Mladá Boleslav
2.	Mateřská škola a Základní škola V Oboře
3.	Soukromá mateřská škola Tymiška Bakov nad Jizerou
4.	Soukromá mateřská škola SEDMIKRÁSKA
5.	Mateřská škola Na Kopečku
6.	Mateřská škola Řepovanka
7.	Soukromá škola Tymiška Josefův Důl
8.	Pidilidi
9.	Pididomek
	REZA MB Mateřská škola a Jesle
	KinderGarten
	Soukromá MŠ s angličtinou a prvky Montessori
	Mateřská škola Vandrovka

pozn. školy napsané kurzívou jsou školy základní

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 4: Počty soukromých školských zařízení v aglomeraci Liberec-Jablonec

Soukromé základní a mateřské školy v aglomeraci Liberec-Jablonec	
1.	Soukromá mateřská škola KVITKO
2.	<i>DOCTRINA – základní a mateřská škola</i>
3.	Mateřská škola září
4.	<i>Základní škola ALVALÍDA</i>
5.	Mateřská škola U Potůčku
6.	Mateřská škola Myšičky
7.	Školka Neonka
8.	PETRA AH školka
9.	<i>Svobodná ZŠ Jablonec nad Nisou</i>
10.	Školka Na Lodi
11.	<i>Liberecká Sudbury škola</i>
12.	KinderGarten
13.	Miniškolka Tygřici
14.	Miniškolka Dětský svět
15.	Miniškolka Jája
16.	II. mateřská škola Preciosa
17.	Mateřská škola září
18.	Miniškolka Letadélko
19.	Miniškolka KIKI21
20.	Miniškolka Jako doma
21.	Školka Slůňátko
22.	MŠ Knoflík
23.	Miniškolka A ŠA
24.	Mateřská škola Klíček
25.	Miniškolka Motýlek – Jablonec na Nisou
26.	Základní škola Antonína Bratršovského

pozn. školy napsané kurzívou jsou školy základní

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 5: Strukturovaný dotazník pro zástupce školských zařízení v aglomeraci Mladá Boleslav a Liberec – Jablonec

- 1) Jakou má vaše škola/školka maximální kapacitu?
- 2) Jaká je aktuální kapacita vaší školy/školky (kolik žáků momentálně navštěvuje vaše zařízení)?
- 3) Je maximální kapacita, vůči poptávce, dostačující?
- 4) Jaká jsou kritéria k přijetí do vašeho školského zařízení a budou se v budoucnu v souvislosti s nedostačující kapacitou měnit?
- 5) Podílí se obec, ve které sídlí vaše školské zařízení, nějakým způsobem na chod školy/školky?